Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрьин 21-hээ гарана | № 176 (16699) | 1984 оной августын 1, среда | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ болон ВЛКСМ-эй обкомдо

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР ҮЙЛЭДБЭРИЛЖЭ, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХЫН ТҮЛӨӨ РАЙОНУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1984 ОНОЙ НЭГЭДЭХИ ХАХАДАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

1984 оной түрүүшын хахад жэлэй туршада мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхын ба гүрэндэ элбэгээр худалдахын түлөө районуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком тусхай тогтоол баталан абаа.

Түнхэнэй райондо нэгэдэхи һуури олгогдожо, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг 1200 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха гэжэ тогтоогдобо. Тус районойхид гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 113 процент, һү · 122 процент дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, гүрэндэ мяха худалдалгые 10, һү · 25 процентээр дээшэлүүлһэн, бүхы адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулһан байна.

Хэжэнгын райондо 800 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаха болобо: Эндэхи ажахынууд мяха худалдаха түсэбөө 114, һү 114 процентээр дүүргэжэ, үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, мяха худалдалгые 21, һү 23 процентээр ехэ болгоо, бүхы түрэлэй малайнгаа тоо толгойе олошоруулаа.

Захааминай райондо 500 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шан олгогдобо. Эдэнэр үнгэрһэн хугасаа соо мяха худалдаха түсэбые 111, һү · 101 процент дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхитэй зэргэсүүлхэдэ, гүрэндэ мяха худалдалгые 14 процентээр, һү 3 процентээр дээшэлүүлжэ шадаһан, эбэртэ бодо малайнгаа, адуу моридойнгоо тоо толгойе олошоруулһан байна.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые дүүргэхэ талаар **Баргажанай, Зэдын, Хурамхаанай, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Ахын ба Хойто-Байгалай** районуудай ажахынууд һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, БАРИЛГЫН, ТРАНСПОРТЫН, ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ, ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА АЖАЛШАДАЙ АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ ХООРОНДОХИ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1984 ОНОЙ ХОЁРДОХИ КВАРТАЛАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком республикын промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной, худалдаа наймаанай ба ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай хоорондохи социалис мүрысөөнэй 1984 оной хоёрдохи кварталай дүнгүүдые хаража үзэбэ.

Тиин иимэ коллективүүд түрүү һуурида гараһанда тоологдожо, дамжуулгын Улаан тугуудта хүртэһэн байна:

МАШИНА БҮТЭЭЛГЫН БА МЕТАЛЛ БОЛБОСОРУУЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентэ «Электромашина» завод. Продукци худалдаха түсэбөө 103,2 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 114,6 процент, сэбэр олзо оруулха түсэб 128,2 процент, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргаха түсэб 100 процент дүүргэжэ, продукци хэрэглэгшэдтэ хүргэхэ ба продукциин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулха түсэбүүдые сүм бэелүүлһэн байна.

ЭНЕРГЕТИКЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

«Буряткоммунэнерго» нэгэдэл. Электрын элшэ хүсэ хэрэглэгшэдтэ хүргэхэ түсэб 104,3 процент, дулаанай элшэ хэрэглэгшэдтэ хүргэхэ түсэб 132,8 процент дүүргэжэ, электрын ба дулаанай элшэ хүсэнэй гээлтэ бага болгоһон байна.

ГОРНОРУДНА ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат. Продукци худалдаха түсэбөө 102,5 процент, концентрат гаргаха түсэбөө 103,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 103,8 процент дүүргэбэ.

ГЕОЛОГО-БЭДЭРЭЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

«Бурятгеологи» нэгэдэлэй Хойто-Байгалай геолого-бэдэрэлгын экспедици. Геолого-бэдэрэлгын даабаринууд болон ажалайнгаа дүнгүүдые эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын түсэб үрэмдэн малталгын хүдэлмэри дээрэ 100,6 процент, горно-малталгын хүдэлмэридэ 116,7 процент бэелүүлһэн байна.

ТҮМЭР ЗАМАЙ ТРАНСПОРТЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Хэлхеэ холбооной ба дохёо дамжуулгын Гусиноозерско дистанци. Капитальна заһабарилгын түсэбые 100 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 101,6 процент дүүргэбэ.

МОДО БЭЛЭДХЭЛГЫН БА МОДО БОЛБОСОРУУЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

«Забайкаллес» нэгэдэлэй Хурамхаанай леспромхоз. Продукци худалдалгын түсэб 104,7 процент, модо зөөхэ түсэб 110,3 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 111,3, сэбэр олзо оруулха түсэб 106 процент дүүргэһэн байна.

ХҮНГЭН БА НЮТАГАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

С. М. Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод. Продукци худалдаха түсэбөө 104,6 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 104,9 процент, сэбэр олзо оруулха түсэб 116,8 процент дүүргэжэ, хэрэглэгшэдтэ продукци хүргэхэ ба продукциин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулха түсэб сүм бэелүүлбэ.

НИИТЭ БАРИЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Барилгын «Бурводстрой» управлениин Хурамхаанай нүүдэл-оньһожоруулагдамал колонно. Генеральна подрядаар барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэб 106 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 110 процент дүүргэжэ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэнгые 16 процентээр доошолуулһан, барилгын товарна продукциин түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАМАЛ ХАБСАРАЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

«Востоксибэлектромонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын управлени. Объектнүүдые ашаглалгада үгэхэ түсэбөө 127,8 процент, барилгын товарна продукциин түсэб 132,7 процент, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 103,5 процент дүүргэбэ.

БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ БАРИЛГА ДЭЭРЭ ХҮДЭЛДЭГ БАРИЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

«Мостострой-9» трестын хүүргэ барилгын 53-дахи отряд. Генеральна подрядаар барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 119,9 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 113 процент дүүргэжэ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулһан байна.

ПРОЕКТНЭ ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй «Бурятколхозпроект» институт. Бэлэн болоһон проектнүүдые тушаахa түсэбөө 100,7 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 101 процент дүүргэһэн байна.

АВТОМОБИЛЬНА ТРАНСПОРТЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 3-дахи предприяти. Ашаа зөөхэ түсэб 104 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 106,3 процент, сэбэр олзо оруулха түсэб 100,8 процент дүүргэээ.

«ГОСКОМСЕЛЬХОЗТЕХНИКЫН» ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Оронгын районно отделени. Продукци худалдаха түсэбөө 106,2 процент, тракторнуудые заһабарилха түсэб 101,7 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб104процент бэелүүлбэ.

ОЙ МОДОНОЙ АЖАХЫН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Хандагатайн оньһожоруулагдамал ой модоной ажахы. Модоной үрэһэ суглуулха түсэбөө 158 процент, продукци худалдаха түсэб 105 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 111 процент, сэбэр олзо оруулха түсэб 105 процент дүүргэжэ, продукци хэрэглэгшэдтэ хүргэхэ түсэб бэелүүлһэн байна.

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Захааминай районно үзэл. Продукциин хэмжээнэй түсэб 111,9 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 111,1 процент, тарифна олзо оруулха түсэб 106,6 процент дүүргээ.

ГЭР БАЙРЫН-КОММУНАЛЬНА АЖАХЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Гостиницын «Байгал» нэгэдэл. Хүн зониие хангалгын түсэб 101,4 процент, олзо оруулгынь түсэб 113.9 процент дүүргэбэ.

АЖАЛШАДАЙ АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Тарбагатайн районно ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын үйлэдбэриин управлени. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэб 102,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын түсэб 107 процент дүүргэһэн байна.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА НИИТЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДАҺАА

Сэлэнгын ниитын эдеэ хоолой трест. Эдеэ хоолой худалдаанай түсэбые 103,5 процент, өөрын продукци гаргаха түсэб 103,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102,9 процент дүүргэбэ.

* * *

Барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинууд сооһоо нэгэдэхи һуурида нэгэшье коллектив нэрлэгдэбэгүй. Эндэ социалис мүрысөөнэй гурим дүүргэгдээгүй.

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ—ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

ААДАРТАШЬЕ ҺААТАНАГҮЙ

— Энэ жэлдэ үбһэ хуряаха хаһаяа яһала һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилээбди. Хабарһаа нааша хура бороотой байбашье, урдынхиһаа хүйтэн байгаа. Ногооной ургаса нёдондоной хиһоо һайн. Манай ажахыда намагшаһан сабшалан бага ха юм даа. Хура бороогой ороһоной һүүлээр добо газарай хүрьһэн шанга наранай элшэдэ шаруулхадаа ногоониинь хараа байса һайжараа,— гэжэ Дэрээнэй совхозой парткомой секретарь Ардан Дугарович Цыремпилов дэлгэрэнгыгээр тайлбарилаа бэлэй.

Совхозой түб—Алла һууриһаа Аяанай сабшаланда хүрэхөөр гарахадамнай Хүшэгөөрэй хойто хадын гүн ехэ жалгын аманһаа аадарай хара үүлэн бөөгнэржэ захалба. Сагай үнгэрхэ бүри зүүн хойноһоо һулаханаар һалхилжа, үһата аадарай үүлэнүүдые тууxадал гэбэ. Бүхыдөө 200 гаран гектарта хабтайһан Аяанай сабшаланда хүрэжэ ерэхэдэ, үнинэй луговод Альберт Жигжитович Борбоновой хүтэлбэрилдэг үбһэшэдэй звеногой гэшүүд хангалтама ногоо урматайханаар сабшажа байбад. Отогойнь дэргэдэхи үргэн ехэ хорёо соо түрүүшын хэдэн һүри тэбхын харагдана. Шинраг залуу хүдэр бэетэй хүбүүд хангалтама үнэртэй хяаг үбһэ ехэхэнээр асалаад лэ, һүри дээрэ шэдэжэ хаянад. Ингэжэ арбан бухалай һуури дээрэ табигдаһан һүри хараһаар лэ байтар тэбхын бодоно.

— Нёдондо манай звено гектарай 13 центнер үбһэ хуряажа һүрилөө һэн. Байгша ондо 3100 центнерһээ бага бэшэ үбһэ бэлэдхэжэ тушааха түсэбтэйбди. Энэ жэлдэ сабшалангай ургаса һайн. Һаянай хура бороон орожо таһалданагүй. Сагай уларилай таарамжагүй үедэнь бидэ сенаж даража абанабди. Хура бороотой үдэр гар хажууршад олошордог. Юрэдөө аадарташье һаатангүй ажалланабди, —гээд, үбһэшэдэй звеное хүтэлбэрилэгшэ Альберт Жигжитович мэдүүлээ һэн.

Хабартаа үнинэй луговод Альберт Борбонов, Дондоп Будаев, Цыремпил Цыбиков, Борис Батуев, Дондоп Рабжинов гэгшэдтэй хамта даажа абаһан Аяанайнгаа сабшаланда наг шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулхаһаа гадна хэдэн удаа уһалаа юм. Тобшолбол, газарай үрэжэл һайжаруулха, габшагай гурбан һарада хараалагдаһан хүдэлмэреэ сүм хэжэ үрдиһэн байна.

Үбһэшэдэй байра һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Аяма халуунда ажал хэһэн хүдэр хүбүүд дүрбэ дахин халуун эдеэгээр хооллуулагдана. Совхозой парткомой секретарь А. Д. Цыремпиловэй мэдүүлһэнэй ёһоор, үбһэшэдэй дунда дэлгэрүүлэгдэһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд табан хоног бүхэндэ согсологдожо, эрхимлэгшэд тарган эрье хонёор урмашуулагдана. Аяанай үбһэшэдэй звеногойхид хоёрдохи табан хоногой дүнгөөр заабол шангай һуури эзэлхээр эрмэлзэнхэй, ажаллажа байгаа һэн.

В. ДОРЖИЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: А. Ж. Борбонов. Гар хажууршад тухагүй.

Б. ГАДЬЯНОВАП фотонууд.

Хурамхаанай район.

ПРОФСОЮЗАЙ ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Профсоюзай органуудай эрхэ түлөөлэлгын түгэсэхэ болзорой дүтэлһэнтэй дашарамдуулан, ВЦСПС-эй Президиум профсоюзай организацинуудта ээлжээтэ тоосоон болон һунгалта үнгэргэхэ тухай тогтоол абаһан байна.

Ниитын энэ ехэ организацида үнгэргэгдэхэ шухала политическэ кампани хадаа совет обществын ажабайдалда гүнзэгы удха шанартай һуури эзэлнэ. Энэ хэмжээ ябуулгын бэлэдхэлдэ зорюулан, облпрофсовет профсоюзай областной организациин эдэбхитэдэй зүблөө үнгэргэбэ. Тус зүблөөндэ облпрофсоведэй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, областной организациин шалгалтын комиссиин гэшүүд, профсоюзай обкомуудай, томо профкомуудай, мүн райкомуудай түрүүлэгшэнэр болон бусад эдэбхитэд хабаадаа.

Профессиональна союзуудта тоосоон болон һунгалтын үнгэргэгдэхэ болоһонтой дашарамдуулан, профсоюзай областной организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудалаар облпрофсоведэй секретарь А. Р. Потепалов дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна. КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь К. А. Албашеев, КПСС-эй обкомой таһагуудые даагшанар К. К. Шомоев, Ю. Р. Дмитриев хабаадалсаа.

Зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь К. А. Албашеев үгэ хэлээ.

Зүблөөнэй һүүлээр облпрофсоведэй пленум боложо, 1985 оной январь һарада профсоюзай областной организациин ээлжээтэ конференциие зарлаха гэһэн тогтоол баталан абаа.

...ҮНӨӨДЭРЭЙ ...ЙШОЛУУЛАШАГҮЙ ...ОРИЛГОНУУД

...ЗЕТЭ, ЖУРНАЛНУУДТА ...АХИЛ АБАЛГА ТУХАЙ

...ной газетэ, журнал... ...хил абалга 1984 оной ... 1-һээ эхилбэ гэжэ ... Хэлхеэ холбооной ...ствын Хэблэл тараа... управлени мэдээсэ...

...ной январиин 1-һээ ...э газетэ, журналнууд... ...оной ноябриин 1 бо... ...хил хэжэ болохо. ...й февральда, удаада... ...уудта газетэ, журналнуудта захил абалга ноябриин 1-һээ эхилхэ.

Урдынхидал адли, коллективээрээ, мүн амаралтын, удаан командировкын, каникулай үедэ таһалдалтайгаар захил хэжэ болохо.

«Союзпечатиин» предприятинууд, хэлхеэ холбооной отделенинүүд болон хүдэлмэриин, һуралсалай, ажаһуудаг газарнуудтахи хэблэл тараадаг эдэбхитэд захил абаха байна.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэлгүүлхын түлөө

УРДАМНАЙ ҮШӨӨ ЕХЭ ЗОРИЛГО

Мал ажалай бусад hалбаринуудтай хамта, шубуу үсхэбэрилгые саашадань түргэнөөр хүгжөөжэ, эрхим шанартай мяха, үндэгэ бүри ехээр абадаг болохо. энэ hалбарие промышленна түхэлтэй болгохо тухай. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо онсолон заагданхай.

Манай республика дотор цубуу үсхэбэрилгэ 1968 онhоо хойшо шэнэ түхэлтэйгөөр хүгжөөгдэжэ эхилhэн байна. «Птицепром» трест бии болгогдожо, тахяагай үндэгэ үйлэдбэрилхэ гол шэглэлтэй Сотниковско, Улаан-Үдын, Ториин фабриканууд, мүн нугаhа үсхэбэрилхэ мэргэжэлтэй Кабанскын шубуунай фабрика, дальбараа гаргаха зургаан үйлэдбэриин станци (ИПС) тэрэнэй мэдэлдэ оруулагдаhан юм. Удаань Твороговско нугаhанай фабрика, Загарайн шубуунай бройлерно фабрика баригдажа ашаглагдаад, жэлдээ тус тустаа 850 тонно мяха үйлэдбэрилхэ Никольско болон Еланска галуунай комплекснууд трестдэмнай үгтөө hэн.

hүүлэй жэлнүүдтэ фабриканиудта шэнэ түхэлэй оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо, шубуудай клеточно аргаар байлгагдадаг болоhоной ашаар байранууд соо урдынхида орходоо 2,5 дахин олон цубуудые оруулха аргатай болоо. Тэндэхи үйлэдбэрие ехэнхидэнь оньhожоруулха. шубуушадай ажалые hураггүй хүнгэдхэхэ, бүтээсыень дээшэлүүлхэ аргатай болоо. Жэшээнь, «Птицепром» трестын ажахынуудта нёдондо продукци үйлэдбэрилгэ, 1968 онойхитой сасуулхада, 7 дахин ехэ болгогдоhон байба. Үндэгэ абалга найма дахин дээшэлүүлэгдэжэ, 161,5 миллиондо хүргэгдөө. Жэлдээ 11,2 мянган тонно шубуунай мяхан абтадаг болоо гэхэ гү, али долоо дахин дээшэлүүлэгдээ. Энэ үе соо бүхыдөө продукци үйлэдбэрилгэ 39 миллион түхэригөөр ехэ боложо, ажалай бүтээсэ 7,4 дахин ургаhан байна.

Зарим ажахынууднай бүришье ехэ үрэ дүнгүүдые түйлаа. Тусхайлбал, Сотниковско шубуунай фабрика жэлдээ 360 мянган эмэ тахяа байлгажа, нёдондо тэдэнэйнгээ тус бүриhөөнь 238,1 үндэгэ абаа юм. 1000 үндэгэ үйлэдбэрилгэдэ нэгэ хүнэй хүдэлhэн 2.4 час, 1,98 центнер тэжээлэй единицэ гаргацалаа. Тиигэжэ тэрэнэйнгээ өөрынь үнэ сэнгые 57 түхэригтэ хүргөө.

Саашадаа ажахынууд шубуудайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, тэдэнhээ үндэгэ, мяха ехээр абадаг болохо, үйлэдбэриин гаргашые али болохоор хороохо ёhотойбди. hалбари доторхи мэргэжэлые нарижуулха, фабриканудай хуушан байрануудые баhал шэнээр hэльбэн түхеэрхэ, шэнэ фабриканудые бариха, шубуудые харууhалха, эдеэлүүлхэ түрүү технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилго табигдана.

Мүнөө үень энэ талаар юун хэгдээд байнаб гэжэ харая. hалбари доторхи үйлэдбэрие томодхоhоной, мэргэжүүлhэнэй ашаар Сотниковско фабрика цубуунай мяха, үндэгэ үйлэдбэрилгын ашаг үрые эрид дээшэлүүлжэ шадаа. Энэ ажахы проектынгээ ёhоор жэлдээ 19.3 миллион үндэгэ абаха байhан hаа, нёдондо 90 миллион үндэгэ абажа, хараалагдаhан хүсэнhөө 4,5 дахин ехэ продукци үйлэдбэрилөө. Мүнөө энэ фабрика үндэгэлхэ тахяануудайнгаа тоое 514 мянганда хүргэхэ хэмжээнүүдые абажа байна. Твороговско шубуунай фабрика жэлдээ 1,5 миллион нугаhа тэжээдэг болохо юм. Тэрэшэлэн нугаhа үсхэбэрилдэг гурбан ажахымнай бройлерна аргаар шубуунай мяха үйлэдбэрилхэ технологи хэрэглэдэг болохонь.

Мяха болон үндэгэ улам ехээр абадаг болохын тула шубуудай үүлтэрые hайжаруулха, тэдэнние харууhалха, тэжээхэ түрүү технологи хэрэглэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. hүүлэй жэлнүүдтэ Буряадай республика дотор ашаг шэмэ ехээр үгэдэг холимол hайн үүлтэрэй тахяанууд үсхэбэрилэгдэдэг болоо. Нэгэ ниитэ түсэбэй ёhоор тэрэние эмхидхэжэ, тусгаар ашаг шэмэ ехэтэй үүлтэрэй тахяа, нугаhа, галуунуудые олон болгохо. нютагай эрхэ байдалда тааруулжа үсхэбэрилхэ, үсхэбэридэ табиhан эмэ, эрэ тахяануудай харууhа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэжэ, hайн шанартай болгохо хэмжээнүүд абтана.

Тиигэжэ бүхы дээрэ ажахынуудта шубуудай үүлтэр hайн болгогдоо, ашаг шэмэ үгэсэнь хараа байса дээшэлүүлэгдээ гэжэ тэмдэглэхээр. Жэшээнь, Улаан-Үдын фабрикада 1970 ондо эмэ тахяа бүриhөө 214 үндэгэн абтадаг байhан hаа, мүнөө 227,4 үндэгэн абтана. Ториин цубуунай фабрикада баhал түрүүн тахяа бүриhөө жэлдэ ойройдоол 153,3 үндэгэн суглуулагдадаг hаа, тэрэнь мүнөө 203-да хүрөө. Кабанскын шубуунай фабрикада урдань эмэ нугаhан бүхэнhөө жэлдээ 131,7 үндэгэн абтадаг байбал, нёдондо тэрэнь 259,3-да хүрэhэн байна.

Эдэ жэлнүүдтэ Латвиин ССР-hээ, Эрхүүгэй областьhоо голландска леггорн үүлтэрэй, Свердловско областьhоо, Алтайн хизаарhаа ородой сагаан үүлтэрэй тахяанудай үндэгэн асарагдажа, дальбараанууд болгогдоо юм. Мүн hүүлэй жэлнүүдтэ канадска леггорно үүлтэрэй тахяагай үндэгэн асарагдажа, инкубаторта хэгдээд, дальбараануудынь үсхэбэридэ табигдана.

hүүлэй мэдээгээр республика доторнай ажахынуудта бүхыдөө 23.231 мянган шубуун харууhалагдана. Фабриканудтахи байрануудые шэнэдхэн хубилгаhанай, үргэдхэhэнэй, цехүүд соо шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхоhоной ашаар гансахан нёдондо 71.9 мянган цубуу нэмээжэ үсхэбэрилхэ арга олгогдоо. Мүн хүн зоной хубиин ажахынуудта шубуу олон болгохын тула инкубаторна станцинуудhаа 600 мянган дальбараа айлнуудта худалдагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ республикын шубуушадай урда ехэшье, харюусалгатайшье зорилгонууд табигданхай. Жэшээнь, бүхыдэнь 12 мянган тонно шубуунай мяха үйлэдбэрилхын тула байгша ондо 16.074 мянган үндэгэ инкубаторта хэжэ, дальбараа болгохо ёhотойбди. Ондоогоор хэлэбэл, адагынь 8929,3 мянган дальбараа дэгжээжэ, нугаhанай дальбараа бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 29,8 граммаар, галуунай дальбараа бүхэнэй цэгнүүрые 18.5 граммаар нэмээхэ хэрэгтэй болоно. Мүнөө ажахынууд нугаhа, галуунай, дальбараануудые зунай байрануудта, нуур сөөрэмүүд дээрэ дэгжээжэ, гарза хоролтогүйгөөр томо болгохые оролдоно. Хүдөөгэй хүн зондо 450 мянган дальбараа худалдаха ёhотой. Тиигэжэ эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубиин ажахынуудые шадаал hаа үргэнөөр хабаадуулха гээшэ гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Байгша ондо үндэгэ, шубуунай мяха ехээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдахын тула ажахынуудта ямар хүдэлмэри хэгдэнэб, нэмэлтэ хэмжээнүүд хэр абтанаб гэжэ хэдэн үгөөр хэлэхэ шухала. Жэшээнь, 160 миллион үндэгэ гүрэндэ худалдаха түсэбые заатагүй дүүргэхэ зорилготойгоор бүри энэ жэлдэ фабриканиудта үшөө 22 мянган цубуу нэмэжэ байлгаха байра барижа ашаглалгада оруулха байнабди. Тусхайлбал, Сотниковско фабрикада 12 мянган шубуунай байра баригдаха, Ториин шубуунай фабрикада 3 цех шэнэдхэгдэхэ, досоонь шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо юм. Ашаг шэмэ ехэтэй hайн үүлтэрэй тахяануудые олон болгохын тула Хабаровскын гүрэнэй племзаводhоо олон үндэгэ үгэдэг, мүн мяхалиг томо тахяанудай 36 мянган үндэгэ асаржа, инкубаторта даруулаад, дальбараа абахабди. Тэдэнэй дальбараанууд үсхэбэридэ табигдажа эхилээ.

Хоёрдохи шухала зорилго юуб гэхэдэ, тахяагай үндэгэ абалгада холимол тэжээлэй гаргацые хорооха хэмжээнүүдые абаха ёhотой болонобди. Жэшээнь, холимол тэжээлые зооходоо зууран адхаха, урилтэ хоролтодо оруулха ябадалые усадхаха шухала. Тиигэжэ үндэгэ үгэдэг тахяануудhаа абтаhан 1000 үндэгэндэ 180 килограмм, мяханай тахяанудай 1000 үндэгэндэ — 310 килограмм, нугаhанай 1000 үндэгэн бүхэндэ — 600 килограммhаа ехэ бэшэ холимол тэжээл гаргашалха шухала. Үндэгэнүүдые суглуулха гуримые наринаар сахижа, тэндэхи оньhон түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр хүдэлгэн, үндэгэнүүдые шадаал hаа тэнэлэнгүй абадаг болохо зэргэтэй.

Энэ жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэмжээнүүдые абахатаяа хамта, ерэхэ жэлдэ шубуу үсхэбэрилгэhөө продукци бүри ехээр абаха, энэ hалбариин ашаг үрые дээшэлүүлхэ тушаа бодомжолхо, мүнөөнhөө тодорхой хүдэлмэри ябуулха болонобди. Юуб гэхэдэ, бүри ерэхэ 1985 ондо республикын шубуушад үндэгэ абалгые 195,8 миллиондо хүргөөд, саашань үшөө табан жэл болоод байхада, тэрэнээ 247,8 миллиондо хүргэхэ зэргэтэй. Мүн энэ үе соо шубуунай мяха үйлэдбэрилгэ 13,2 мянган тонноhоо (1985 ондо) — 16,9 мянган тоннодо хүргэгдэхэ ёhотой.

Түбхын түрүүн шэнэ цехүүдые барижа, хуушануудыень цэнэдхэн хубилгаха, үйлэдбэридэ түрүү технологи нэбтэрүүлжэ, үндэгэ олоор абаха, мяха ехээр бэлэдхэхэ зорилгые шиидхэхэ болонобди. Энэ талаар Сотниковско фабрика саашадаа баhал үргэдхэгдэхэ юм. Мүнөө эндэ шэнэ барилганууд бодхоогдожо байна. Твороговско шубуунай фабрикын үйлэдбэриин хүсые үргэдхэжэ, 1,5 миллион шубуу тэжээдэг болгохо хүдэлмэри эхилэгдэнхэй. Ерэхэ жэлдэ Мухар-Шэбэрэй районой «Забайкалец» совхоздо хамта 28,8 мянган эмэ галуу, нугаhа байлгаха 4 шэнэ байра баригдажа ашаглагдаха юм. Мүн тэндэ 250 мянган галуу үсхэбэрилхэ үшөө нэгэ шэнэ фермэ баhал ойрын 2—3 жэлдэ баригдаха болоно. Нугаhа үсхэбэрилдэг ажахынуудта шубуунай мяха бройлерно аргаар абадаг болохо байнабди. Саашадаа, 1986—1995 онуудта республика дотор шубуунай хоёр шэнэ фабрика: Гусиноозерскын. мүн Загарайн бройлерно фабрикын хоёрдохи ээлжээнэй барилганууд бодхоогдожо эхилхэ юм.

Ю. АЙСУЕВ,
«Птицепром» трестын директор.

ҮНГЭРЭГШЭ жэлэй май hарын эхеэр hэн. Улаан-Үдын үхибүүдэй эд бараанай 56-дахи магазинай улаан буланда трикотажна секциин хүдэлмэрилэгшэд олоороо сугларанхай.

— Мантосова Мария Кондратьевнада, үхибүүдэй эд бараанай 56-дахи магазинай трикотажна секциие даагшада «Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдобо,— гээд БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай соносхогдоходо, зал соо hуугшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа бэлэй.

...Хорёод жэлэй саада тээ Мария наймаалагша боложо, магазинай үүдые татажа ороходоо, хэзээ нэгэтэ республикынгаа дээдын үндэр шагналда хүртэхэ хүм гэжэ hанаандаашье оруулаагүй ябаа.

1965 он. Түбэй универмагай байра байдалынь бирагүйшэг лэ hэн. Шэлэжэ абахаар эд бараашье үсөөн бэлэй. Түрүүшээр залуу наймаалагша түдэгэсөөдшье абаа.

— Аха нүхэдэйнгөө туhаламжа, дэмжэлгээр лэ ажалдаа дадажа, тэрэнээ мэдэжэ, ойлгожо эхилhэн хүм,— гэжэ тэрэ мүнөө хөөрэдэг.

Он жэлнүүд ошожол байгаа. Дүршэлтэйшье болоо. Оролдосотой бэрхэ наймаалагшые универмагай дирекци анхаржа, үхибүүдэй трикотажна секциие даагшаар томилбо.

— Таанадайнгаа дэмжэлгээр наймаашан болоо гээшэб, мүнөө намайе секциие даагшаар томилбо. Хэлэхэ юумэмни гэхэдэ, уялга, харюусалгаяа мэдэрэн, эбтэй эетэйгээр ажаллаял. Эрилтэ табихадамни, бү гомдооройгты, намдашье шанга эрилтэ табяарайгты. Бултадаа адлихан лэ оролдосотойгоор ажалдаа хандабал, амжалта түйлахал байхабди,— гээд хэлэhыень мүнөөшье hанадагбди,— гэжэ хэдэн жэлдэ Мария Кондратьевнатай хамта хүдэлhэн нүхэдынь хөөрэнэ.

Мария Кондратьевна секциие даагша болоходоо, наймаашадай уялга, харюусалга тухай дэмы дурдаагүй юм. Хүн таатай зохид хубсаhа абажа, магазинhаа сэдьхэлээ ханангни гаража ошоно гү, али үгы гү—хамаагүй, ажалдаашье хожомдохо, түсэбөөшье дүүргэхэгүй наймаашад тэрэ үедэ байhан лэ ха юм. Тэдэнээ хүмүүжүүлхын тула хэды дахин хөөрэлдөө үнгэргэhэн, дутуу дундануудые элирүүлhэн тухайгаа Мария Кондратьевна мүнөөшье hанадаг.

Үхибүүдые таарамжатай зохидоор, гоё hайханаар оёгдоhон хубсаhаар хангахын тула Мария Кондратьевна ехэхэн оролдолго гаргаhан байха. Түхэл хэлбэриин-

ЗОРИhОНДОО ХҮРЭДЭГ ХҮН

гээ талаар хубсаhа хунар ямараар, хэды шэнээгээр гаргахаб, мүнөөнэй моодын эрилтээр тэдэниие яахадажа оёбол, хүн зон дуратай байхаб гэхэ мэтын асуудалнуудые трикотажна секциин хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ анхаржа байдаг.

Үхибүүдэй трикотажна секци эрхим амжалта түйлажа, 1970 ондо ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ оробо. Коллективэйнгээ ажалые зүбөөр эмхидхэдэг, бэрхэ, оролдосотой наймаашан Мария Кондратьевнада 1975 ондо «Совет худалдаа наймаанай отличник» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоhон байгаа.

— Манай коллектив арбан хоёр хүнhөө бүридэнэ. Эндэ дүршэл шадабаритай, үнинэй хүдэлжэ байhан хүнүүдшье, hая ерэhэн залуу басагадшье бии. Ажалда hая ороhон залуу басагадаа дүршэл баянтай наймаалагшадта даалгажа үгэдэг гуримтайбди. Би өөрөөшье хэдэн басагадые hургажа эхилэнхэйб,— гэжэ Мария Кондратьевна хөөрэнэ.

Эдэнэр байгша онойнгоо хахад жэлэй түсэбые 105.7 процент дүүргээ юм. hаяхан трикотажна секцидэ Улаан-Үдын трикотаж гадар хубсаhанай фабрикын оёhон үхибүүдэй хубсаhанай выставкэ нээгдэжэ, худалдаан үргэнөөр эмхидхэгдээ. Тиигэжэ горпромторгын 56-дахи магазин дүн хамта найман мянган түхэригэй бараа хотын болон республикын ажалшадта наймаалhан байна.

— Мария Кондратьевна хэhэн бүтээhэнээрээ hанаагаа амардаггүй,. өөртөөшье, нүхэдтөөшье шанга эрилтэтэйгээр хандадаг, тэдэнэйнгэ уялга харюусалгые ходо hануулжа байдаг,— гэжэ тэрээнтэй суг хүдэлдэг Валентина Васильевна Собенникова хөөрэнэ.

Эжынгээ мэргэжэл шэлэhэн Таня басаганиинь Новосибирскын ко[...] ститутда мүн[...]

Эдэ үдэрн[...] цини коллек[...] онойнгоо тү[...] болзорhоонь [...] түлөө дэлгэ[...] мүрысөөндэ [...] бусад магази[...] лагшадай дү[...] жэ гараха [...] танхай.

Б. [...]
Эрхү[...] университе[...]

ЗУРАГ [...]: Мантосова.

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО ЛВРЗ-дэ

ОЙН БАЯРАЙ УРДА

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд заводойнгоо ойн баярай үдэрнүүдэй урдахана субботник үнгэргэбэ. Заводой ахамад конструкторай таhагай хүдэлмэрилэгшэд Ф. Ф. Климов, А. Р. Глазков, В. И. Горев, Н. В. Балакирев, С. И. Рудаков гэгшэд харгын захада зоогдоhон хоёр шулуу гаргаба. Тэрээн дээрэнь «1934 оной июниин 1» гэжэ бэшэгдэhэн байгаа.

Энэ хадаа 50 жэлэй саана, заводой баригдажа байhан үедэ хүдэлмэришэдэй тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри тухай гэршэлнэ. Шулуунай зоогдоhон сагhаа хойшо тэдэнэй хажуугаар үдэр бүри ябадаг заводойхид нэгэтэ эдэ шулуунууд заводой түүхын арадай музей соо табигдаха юм гэжэ hанаагүй ёhотой.

С. ПЫТИНА,
ЛВРЗ-гэй түүхын арадай музейн директор.

Заводой кузнечна цехэй Е. Е. Касьяновагай хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада бүтээсэ ехэтэй ажалаараа мэдээжэ болоhоор үнинэй. Тус бригадын түрүү хэб дарагша Надежда Алексеевна Сидорова 100 тоннын хүсэтэй пресс ашаг үрэтэйгөөр ашаглана. Тэрэ эрхим шанартай продукци бүтээн гаргадаг юм. Н. А. Сидорова байгша оной зургаан hарынгаа түсэбтэ даабариие болзорhоонь урид дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. А. Сидорова.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

ЭМНИГ МО[...] ЭМЭЭЛЛЭ[...]

ЭГЭЭЛ дүрбэн жэлэй саана Анатолиин трактористаар хүдэлжэ байтараа гэнтэ адуушан болохомни гэхэдэнь, дүтынь нүхэд, гэр бүлынхидынь ехэшье гайхаагүй hэн. Юуб гэхэдэ, энэ хүбүүнэй бүри багаhаа адуу мориндо аргагүй дуратай байhыень тэдэнэр hайн мэдэхэ байгаа бшуу. hургуулида hуража байхадаа зунай амаралтын үедэ бухал цэрэхэ гү, али үбhэ тармахадаа мориндо бэрхэ, абьяастай гэжэ аха хүнүүдтэ магтуулдаг бэлэй. hүүлдэнь Совет Армиин сэрэгэй алба дүүргэжэ ерээд. ажахыдаа механизатораар хүдэлжэ байхадаа, тэрэ сүлөө сагтаа эмниг мори барижа hургадаг, адуушадтай ходол харилсаатай байдаг hэн.

Нэгэтэ совхозой үнинэй адуушан Александр Батуев Анатолида иигэжэ хэлэбэ:

— Бишни хори-гушан жэлдэ адуушанаар хүдэлөөб. Хүрөө болоо. Ши эдэниием тушаажа абал даа. Өөрынгөө орондо найдамтай хүниие оруулаа hаа, hанаа сэдьхэлээ амаржа, саашаа ябаха hэм.

— Үгы, теэд намайе тракторhаам хэн табиха юм? Харюусалгатай шухала хүдэлмэриhөө хулжаба гэхэ бэшэ гү?— гэжэ залуу хүбүүн түрүүшээр марганги байба.

— Адуушанай ажал механизаторайхиhаа заахашье дутуугүй харюусалгатай хүдэлмэри ха юм. Мүнөө үедэ адуун hүрэгые үсхэбэрилгэ бага зэргэ хойшоо гарантаад байгаашье hаа, удахагүй энэ hалбариие хүгжөөхэ тухай асуудал шангаар табигдадаг болохо даа. Хараарай. Энээн тухай совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэшье хэлэгцэб. Теэд даб дээрэ ехэ урагша абанагүй. Тиибэ ябашье адуушанаар эдэбхитэй бэрхэ, энээндэ үнэн зүрхэнhөө дуратай залуушуулые табиха саг ерээ,— гэжэ үнинэй моришон өөрынгөө hанажа, бодожо ябадаг юумые хэлэбэ.

hүүлэй hүүлдэ совхозой дирекцидэ, отделенидэ энээн тухай хөөрэлдөөн боложо, залуу хүбүүн Анатолий Будаевые адуушанаар томилхо шиидхэбэри абтаhан юм. Түрүүшээр дүршэлтэй бэрхэ адуушан Александр Батуевай хажууда тэрэ хэдэн hара соо хүдэлжэ, олохон юумэ ойлгожо, мэдэжэ абаа.

ТЭРЭ ҮЕДЭ Хамниин совхозой Бүргын отделенидэ ойройдоол 200 гаран адуун байhан юм. Гүүнүүдэйнь олонхи гүүртэ, отаранuудта тараагдацанхай, тэдэнhээ унагадшье ёhоор абтадаггүй байгаа. Адуун соонь hайн азаргашье үгы, унага, даагадынь эхэнүүдhээ саг соогоо hалгаагдадаггүй, тэдэндэ эдюулхэ үбhэ тэжээлшье өөдтэй үгтэдэггүй hэн.

Эдэ бүгэдэ тухай адуушад өөhэдөө хоорондоо хөөрэлдөөд, бүхы талаhаань бодомжолжо үзөөд, совхозойнгоо дирекцидэ тодорхой дурадхал оруулха гэжэ шиидэбэ.

— Хада уулын, ой тайгын бэлшээрээр яhала элбэг манай эндэ ойройдоол 200—300 адуутай байха гээцэмнай эшэхэбтэр лэ. Районой зарим ажахынууд, жэшээнь, Санагын, Далахайн совхозууд тус тустаа 1000 гаран адуутай байна хэ юм. Манай hанахада, адуугаа түргэн олон болгохын тула түрүүн гүүнүүдээ хуу суглуулжа адуунда табиха ёhотойбди. Харин хонишод, малшадай унахынь тула залуу үрез моридые hургажа үгэхэбди. Хоёрдохёор hүрэг соогоо hайн азарганuудтай болохо сагнай ерээ. Саашадаа унагадай томоhон болоходонь эхэнүүдhээнь ойро зуурашье hалгаажа, шэргэдэг болохо, жэжэ унага, даагадта үбэлэй сагта багашье hаань, үбhэ тэжээл таhалжа үгэхэ хэрэгтэй гэжэ hананабди,—гээд, Анатолий Будаев нүхэдэйнгөө үмэнэhөө хэлэбэ.

— Адуугаа олошоруулха тухай таанад яhала зүб бодомжолнот. Гэбэшье манай ажахые Санагын,. Далахайн совхозуудтай жэшэхын аргагүй ааб даа. Бидэ 6 мянга гаран эбэртэ бодо малтай, тэрэ тоодо 900 шахуу hү hаалиин үнеэдтэй, 20 шахуу мянган хонидтой байнабди. Тиибэ ябашье гүүнүүдые адуунда табиха. унагадые саг соонь эхэнүүдhээнь hалгаадаг болохо, адуунда үбhэ тэжээл таhалжа үгэхэ тухай асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэхэ шухала болоо, —гэжэ тэрэ үедэ совхозой директорээр хүдэлжэ байhан Ж. Ц. Ванкеев адуушадые дэмжэбэ.

Тэрэ гэhээрнь дүрбэн жэл үнгэрөө. Эндэхи адуушадай ажалда горитой хубилалтанууд болоо гэжэ хэлэхээр. Мүнөө Бүргын отделенидэ 400 гаран адуун харууhалагдана. Тэдэнэй 178-ниинь гүүд юм. hүүлэй хоёр жэлдэ эндэхид адуунайнгаа зуун гүүн бүхэнhөө дунда зэргээр 70 гаран унага абажа томо болгоно.

— Үшөөл hайн үрэ дүн түйлажа биранагүй гээшэ аабзабди даа. hаянайл hайн азарганuудтай боложо, тэдэнээ тусгаар харууhа, тэжээлдэ байлгаад, ороондо табидаг болообди, — гэнэ адуушан.

Мүнөө hүрэг соонь донской хатарша үүлтэрэй — 13, мүн ородой томо хүдэр бэетэй үүлтэрэй хэдэн азарга ябана. Тэрэнэйнь ашаар hүрэг соо бэеэр томо, мяхалиг сула адуун олон боложо байнхай. Хэрбээ гүүнүүдээ хабар унагалха үедэнь ехэ хашаа хорёодо оруулжа, үбhэ тэжээл эдюулээ hаань, унагад бүришье олон абтаха hэн. Теэд тиигэхэ арга боломжо даб дээрэ тэндэ үгы. Унадаг моридтоо, азарганuудтаа, жэжэ муу даагадтаал эдюулхэ үбhэ арай гэжэ абадаг. hайн ургасатай сабшалан адуушадта үгтэнэгүй.

— Адуу моридоо илгаха, хэрэгтэй болоходонь барижа эмшэлхэ, тарилга хэхэ тусхай байрашье байхагүй. Энэ талаар Баргажанай совхозой, Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра» колхозуудай, Хяагтын совхозой адуушад ехэл hайн байра байдалтай гэжэ дуулахадаа атаархахаар байдаг, — гэжэ Анатолий Будаев үнгэрэгшэ хабар республикын адуушадай зүблөөн дээрэ уулзахадаа хэлээ hэн.

Онсо ехэ үрэ дүнгүүдые түйлаагүйшье hаа, ажалдаа үнэн зүрхэнhөө дуратай, тэрээндээ хамаг hанал бодолоо, сэдьхэлээ табижа, бэлиг шадабаряа зорюулжа хүдэлдэг хүнүүд хээзээдэшье бага бэшэ юумэ бүтээжэ шадаха байна гэжэ эндэхи адуушадай ажал хэрэгүүд харуулна. Дүрбэн жэл ехэ саг бэшэ. Теэд энэ үе соо эндэхи адуун hүрэг хоёр дахин олон болоо. Жэл бүхэндэ тарган hайн адуун мяханай комбинадта тушаагдана гэжэ дээрэ тэмдэглээ hэмди. Гадна адуушан хүбүүд жэлдээ арбаад үрез моридые hургажа, хонишод, малшадай бригада, фермэнүүдтэ үгэдэг юм. Иигэжэ хүдэлмэриин мори унаае олон болгохо хэрэгтэ баhал туhа нэмэри оруулна. Бүри ерэхэ жэлдэ зуун гүүн бүхэнhөө 80-hаа үсөөн бэшэ унага абахын түлөө тэмсэхээр шиидэнхэй. Мүнөө Анатолитой хамта Андрей Ганжилов, Нима Пылжитов, Василий Цыбикжапов гэгшэд хүдэлдэг.

Энэ дүрбэн жэл соо Анатолий хүбүүн адуун hүрэгөө туужа, хадын хабшалай хоо-рондуурхи, заха, соорх[...] дээр нилээд [...] туруунай гэш[...] ёhотой. Гэн [...]тэ гол газар[...] гооной мууд[...] аяар холын [...] саанахи хүбш[...] шээридэ аб[...] баатай болод[...]

Хабар-зунай[...] хүбшын ой[...]жэ, үндэр [...] ногооной жэ[...]лэн байхада, [...] үhэ ноohоё [...] согор тарган[...] хэн унагадай [...] дэжэ ябахые[...] бүүн зүрхэ [...] даг юм. А[...] гэз гоёор ну[...] hээз хиидхүү[...] сагааланадан, [...] гөө хумиха [...] хада ямар hо[...] гаяа үүрэй [...]б. тайга соо [...] адуунайнгаа [...] эрьеэр хөөб[...] бэлшэжэ, ша[...] ялдахыень ш[...] ямар hайхан [...] ногооной үе[...] холын бэлш[...] адуулхада б[...] hанагдабашье [...] хэн шадабар[...] рэгтэй байба[...] да. дүүемэ [...] соо адуун, [...] унага, даага[...] hалхи hурижэ[...] гүй гүйлдэш[...] бшуу. Тиимэ[...] рэй халуунда [...] газарта гү, [...] горхон дээр[...] абаашэжа б[...] hалхитай, аад[...] адуугаа ой м[...] хэрэгтэй боло[...] гаяа намарай [...] рянай ургас[...] ходо хаража, [...] рида hайнаар [...] нээ таргалуу[...] но. Баhа ну[...] гүүдые hург[...] гэ шангаар [...] хилса булгю[...] нэй эдирхэг [...] сэдьхэл одоо[...] дэржэнэ ха[...]

Үбэлэй хүй[...] hүрэгэй гол [...] ринда дүтэ [...] hуурида, саб[...] бэлшээгдэдэ[...] hаниинь бүр[...] гатай болод[...] hанаhан адуу[...] даагадые и[...] хэрэгтэй бол[...] хээли ехэтэй [...] наар харууh[...]

— Үбэлэй [...] хаагаад эдеэ[...] ааб даа. А[...] дүрбэн сагт[...] ридэл ябажа [...] хэ, тэрэнэйн[...] багатайгаар [...] гэтэй. Тиигэб[...] гадай гарз[...] hаа үсөөрүү[...] га хаяха, [...] люулхын тул[...] тэжээл бага[...] бэлэдхэдэг б[...] цухала. Тии[...] гөө адуулжа [...] ри холын са[...] модоной за[...] морин косил[...] сабшадагбди, [...] багахан тар[...] hаань, тэндэ [...] жа абаха hэм[...] толий Цырен[...]

Тиигэжэ з[...] сахан адууга[...] ногые үнгэр[...] гүй, хайшан [...] hайжаруулхаб[...] hаналаа таб[...]

[...]захаамина[...]

Совет орон дотор

МОНТАЖНИГУУД ГАБШАГАЙГААР АЖАЛЛАНА

ТОМСК, (ТАСС-ай корр). Томскын нефтехимическэ комбинадай барилгын талмай дээрэ хэгдэжэ байhан хүдэлмэринүүдэй шухала шатань эхилбэ. «Сибтехмонтаж» трестын мэргэжэлтэд формалин үйлэдбэрилхэ 110 тонныи ректификационно колонноуудые хабсарган тодхожо эхилбэ. Формалин гээшэ каучук, эмэй зүйлнүүдые, шэрэ-будагуудые үйлэдбэрилхэдэ хэрэглэгдэдэг юм.

Полипропиленэй ба метанолой заводуудай барилга дээрэхи энэ мэтын хүдэлмэринүүдэй дүй дүршэл хэрэглэхэ зуураа, монтажнигууд ажалаа нэгэ hараар түргэдхэхэ гэжэ шиидэбэ. И. Перемитинэй бригада колонноуудые тодхоходоо, тулга болодог аранганuудые хэрэглэхэеэ болинхой. Эдэ бүтэн болгогдоhон түхеэрэлгэнүүдые түргөөр хабсаргаха ашаа үргэлгын найдамтай оньhонууд зохёогдоо.

Тиигэжэ алмагдаhан саг хадаа ашаглалга-заhабарилгын хүдэлмэринүүдые үбэлэй хүйтэнэй болохоhоо түрүүн эхилхэ. жэл соогоо олон мянган тонно формалин үйлэдбэрилхэ хүсэтэй заводые болзорhоонь урид ашаглалгада тушааха арга олгохо юм.

ФИЛИАЛНУУДАЙ ТОО ОЛОШОРНО

ДМАНИСИ (Грузиин ССР). Тбилисиин электровоз бүтээлгын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ заводой арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха таhаг Гомарети hууринда нээгдэжэ, хүдөөгэй зониие түхэреэн жэлдэнь үйлэдбэридэ хүдэлгэхэ асуудал шиидхэхэдэ туhалба. Гэрэй байдалда хэрэглэгдэхэ вентиляторнууд, саад ургуулагшадта хэрэгтэй элдэб олон зүйлнүүд эндэ бүтээн гаргагдана.

Районно Соведэй депутадууд тэндэ предприятиин энэ hалбари хүгжөөхэ тухай асуудал табиhан байгаа. Арадай hунгамалнууд сесси дээрээ тэрэниие зүбшэн хэлсээд, барилга хэхэ дурадхалтайгаар Грузиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ хандахадаа, дэмжэгдэhэн байна. Барилгын хүдэлмэри шухала хэрэгтэй материалнуудаар, машина, техникээр хангагдаа. Кадрнууд тухай асуудалые сагтань шиидхэбэ: депутадуудай үүсхэлээр хожомой хүдэлмэришэдэй hуралсалые нэгэ ПТУ-да эмхидхэбэ.

— hүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор томо предприятинуудай таhагууд нилээд олошоронхой,—гэжэ Грузиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Сиридзе хэлэнэ. — Гол түлэб холын тосхонуудта байгуулагдаhан таhагууд хадаа ажал хэжэ шадаха зоной нүүдэл үсөөрүүлхэ, тэдэниие ажалаар хангаха зэргын тиимэ шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ горитойгоор нүлөөлнэ. Хүнгэн, машина, станок ба прибор бүтээлгын, бусад hалбариин промышленностиин 70 таhагууд мүнөө республикын тосхонуудта хүдэлжэ байдаг.

ХҮНЭЙ ХЭЛЭhЫЕ ОЙЛГОДОГ МАШИНА

НОВОСИБИРСК. Хүнэй абяагаар жолоодогдодог машинанууд ба механизмууд ерэхэ табан жэлдэ заводуудай цехүүдтэ бии болохо юм. Академгородокто үнгэрэгдэhэн «Абяануудые оньhон аргаар илгаруулан ойлголго» гэhэн бүхэсоюзна семинар дээрэ энээн тухай мэдээсэгдээ.

— Абяагаар үгтэhэн захиралтануудые дүүргэлтэ болгодог ба hураhан асуудалнуудта харюусажа шададаг электронно түхеэрэлгэнүүд лабораторинуудта байгуулагдаа,— гэжэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ техническэ эрдэмэй доктор Н. Загоруйко семинарай дүн тухай тайлбарилхадаа хэлэбэ.—Эсэгэ ороной «Марс» «Икар», «Речь» гэдэг абяагаар хүдэлхэ түрүүшын оньhонуудые үйлэдбэридэ хэрэглэхэ зорилгоор мүнөө туршалганууд хэгдэжэ байнхай.

Минск, Москва, болон Киевэй эрдэмтэдэй зохёоhон тиимэ электронно түхеэрэлгэнүүд хоёр зуу хүрэтэр үгэнүүдые ойлгодог юм. Станок, конвейерно лини, корабль гү, али самолёт залан жолоодолгын системэнүүдтэ абяагаар захиралта үгэхэдэ эдыхэн үгэнүүд хүсэд хүрэхэ юм. Посылкануудые илгадаг машиные иимэрхүү түхеэрэлгээр хангабал, оператор хүн имагтал хото городуудай нэрэнүүдые микрофондо уншаад дүүрэхэ болоно. Захиралтыень компьютер цагнажа абаад, посылкые зохихо нүхэ руунь эльгээхэ юм.

Мэдээсэлэй албанда тиимэ оньhон техникэ хэрэглэжэ болохо байhые семинарта хабаадагшадта бидэ бодотоор харуулаабди. ЭВМ-дэ абяагаар захиралтануудые үгэхэ зорилготойгоор Новосибирскын Академгородокто зохёогдоhон «Сибирь» гэжэ компактна түхеэрэлгын үндэhөөр байгуулагдаhан суглаанаймнай электронно захирагшаhаа микрофоноор асуудал hураад, зүблөөндэ хабаадагшад тухай, зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнууд тухай, соёлой программа тухай мэдээсэлнүүдые абажа болохо байба. Зүгөөр, энээнэй урда тээ «Сибирь» гэжэ оньhон түхеэрэлгэ хүнэй хэлэhые ойлгодог түхеэрэлгэнүүдэй түрүүшын бүхэсоюзна чемпионадта хабаадуулагдаhан юм. Июньдэ СССР-эй ВДНХ-да тэрэ үнгэргэгдөө. Энэ шалгалта цэнэ техникын яhала үндэр хэмжээтэйгээр бүтээгдэhые харуулаа. Энэ хадаа физиологуудтай болон лингвистнүүдтэй хани харилсаатайгаар кибернетигүүдэй ажалладаг байhанай аша үрэ мүн гээшэ.

«АЛЕКСЕЙ СУРКОВ» ТАМАРАЛГАДА ГАРАБА

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). «Агуу хубисхалай үедэ, сагай солгёон байдалые сээжэ мүрөөрөө тулан, энгэй сэрэгшэ ябаа hэн». Саг үеынгөө олохон үйлэ хэрэгүүдые ажабайдалдаа үзэhэн Алексей Сурковто уран шүлэгэй эдэ үгэнүүд хамаатай. Тиин мүнөө поэдэй нэрээр нэрлэгдэhэн шэнэ теплоходой хажуу ханадань бэшэгдэнхэй. Ленинградай далайн порттой тэрэнэй намтар холбоотой: 20-ёод онуудта эндэ түрүүшынхиеэ ажаллажа эхилhэн.

Гайхамшаг уран шүлэгшэ, ниитын ажал ябуулагша тухай дурасхаалые балтийцууд сахин ябадаг. Валентин Выжлецовой толгойлдог докернуудай эрхим нэгэ бригада өөрынгөө бүридэлдэ Сурковой нэрые оруулаhсаад, салин хүлhыень эб найрамдалай жасада оруулдаг юм. Теплоходой түрүүшынхиеэ замда гарахын урда тээ портынхид экипаждань айлшаар ерэжэ хани холбоотойгоор ажаллаха тухай хэлсээ баталжа, гар табиба.

Балтиин далайн ба Баруун-Хойто гол мүрэнэй пароходствонуудай онгосонуудhаа уран шүлэгцэдэй флотили бүридүүлхэдэ болохо юм. Список соо «Александр Пушкин», «Михаил Лермонтов» гэжэ пассажирска томо лайнернуудай хажууда «Александр Прокофьев», «Сергей Орлов» гэдэг гол мүрэнэй теплоходууд бэшэгдэнхэй. Тэдэнэй экипажнууд Ленинградай уран зохёолшодой эмхитэй хани холбоотой юм.

(ТАСС).

А ХУУЛИ

…АДАЙ УНИВЕРСИТЕДҮҮД

…социалис хуу- …үндэлдэг бай- …зонние хү- …ла хуули ёһон …дэсые үргэ- …хэ гэһэн шан- …игдана. Тии- …Үндэһэн бо- …хуулинуудые …гуулха, тэрэ- …н дэлгэрүүл- …тоі анхарал …набди. Ажал- …скэ эрдэм мэ- …талаар хэрэг- …янзын түхэл …а хуули ёһо- …эм мэдэсые …нда тараадаг …ситедүүд шу- …лнэ. Юуб гэ- …иверситедүүд …ние хүтэлбэ- …адые эдэбхи- …уулха, совет …ние дүтөөр …рилготой юм. …ушарта ара- …рокуратурын, …лмэрилэгшэд, …ариусууд, со- …гын хүдэлмэ- …инүүдые ун- …онуудта рес- …рнай хуули …рдэм мэдэсэ …23 универ- Тэндэ бухы-

дөө 2230 хүн һураһан байна. Тэдэнэй дунда предприятинууд, организацинуудые хүтэлбэрилэгшэд, нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшэнэр, арадай заседательнууд, арадай һайн дуранай дружинануудай гэшүүд, предприятинуудай, организацинууд ба эмхи зургаануудай кадрнуудай таһагуудые даагшанар, комсомолой ба профсоюзай эдэбхитэд бии.

Хоринн районой арадай университет олон жэлэй туршада һайнаар хүдэлнэ. Вайгша оноійнгоо һуралсалые тэдэнэр эмхитэйгээр түгэсхөө: 1983—1984 онуудта арадай университет 8 хэшээл үнгэргэбэ. Тэдэ хэшээлнүүд дээрэнь 46 лекци уншагдаһан байна. Арадай университедэй ректор арадай судья Б. Ц. Ямпилов бухы хүдэлмэреэ совет ба партиина органуудтай нягта холбоотойгоор ябуулдаг юм. Лекторнүүдэй бүлэг, университедэй хүдэлмэриин түсэб һуралсалай жэлэй эхинһээ холо урид тодорхойлогдодог. Шагнагшадынь хэшээлнүүдэй хэзээ эхилхэ тухай эртээнһээ мэдэнхэй байдаг. Хирэ хирэ болоод, семинарска занятинууд үнгэргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадые хүдэлмэридэ абаха, ондоо хүдэлмэридэ оруулха, ажалһаань гаргаха тушаа. Ажал тухай хуулиин шэнэ зүйлнүүд» гэһэн темээр семинарска заняти һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө.

Арадай судья Т. И. Житихинагай ударидадаг Прибайкалиин районой арадай университедэй хэшээлнүүд һайнаар үнгэргэгдэнэ. Тус университедтэ хуули ёһо, совет байгуулалта шудалха, мүн арадай хинагшадай, профсоюзай эдэбхитэдэй һураха факультедүүд нээгдэнхэй. Лекцинүүдэй удаа семинарнууд үнгэргэгдэжэ, тэндэ ойлгоһон юумэн тухайгаа хөөрэлдэдэг. Һуралсалай жэлэй түгэсхэлдэ научно-практическа конференци үнгэргэгдөө.

Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой хуули ёһо тухай эрдэм мэдэсэ тараадаг арадай университедэй (ректорынь — районой прокурор А. П. Спиридонов) хэшээлнүүд һайнаар, саг болзорто үнгэргэгдэдэг болоһоор үнинэй. Тус районой арадай университедэй хэшээлнүүд 2 жэлэй программаар эмхидхэгдэнэ. Бухыдөө 30 лекци, 9 семинар болоһон байна. Энэ жэлдэ 105 хүн тус университет дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэнүүдые абаа.

Хуули ёһон тухай эрдэм мэдэсэ тараадаг арадай университедүүд сооһоо Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой (ректорынь арадай сүүдэй түрүүлэгшэ К. Ф. Власов), Хойто-Байгалай (ректорынь — арадай сүүдэй түрүүлэгшэ П. Ф. Осечков) Зэдын (ректорынь — арадай судья С. К. Смирнов), Баунтын районой (ректорынь — арадай судья П .Е. Логвиненко) арадай университедүүд һайнаар хүдэлнэ.

Эндэ дурсагдаһан районуудай арадай университедүүдэй хэшээлнүүд дээрэ районуудай ажабайдалһаа абтаһан жэшээнүүд олоор хэрэглэгдэдэг гээшэ.

Гэбэшье хуули ёһон тухай эрдэм мэдэсые хүн зоной дунда тараадаг арадай университедүүдэй хүдэлмэридэ дутагдалнуудшье үзэгдэнэ. Тодорхойлходо, Улаан-Үдын райондо арадай университет муугаар хүдэлөө. Тус районой прокуратурын ба арадай сүүдэй хүдэлмэрилэгшэд Тарбагатай, Ивалга болон бусад тосхонуудта арадай университедүүдые нээжэ, олон хэшээлнүүдые үнгэргэхэ аргатай байгаа. Зүгөөр тэдэнэр һуралсалай 1983 — 1984 онуудта оройдоо 2 хэшээл үнгэргөө.

Хяагтын, Хурамхаанай, Захааминай, Загарайн, Кабанскын районуудай арадай университедүүд эдэбхи үүсхэл багатайгаар хүдэлжэ гараба. Эдэ районуудта 4—4 хэшээлнүүд үнгэргэгдөө.

Эндэ дурсагдаһан районуудай партиина, совет органууд һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэһээ урид арадай университедүүдэй хүдэлмэрине хаража үзэхэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ туһалха бэзэ гэжэ найдая.

М. МАРКОВА,
республикын Юстицини министерствын ахалагша консультант.

…АЙ ГЭСЭР …ДТАА БУСАБА

…ВЕТ бэлигтэ …р Солоухин …лос «Гэсэрые» …бо гэжэ хэб- …дэһэн байха. …абаһан уял- …ргэжэ, Моск- …ерэжэ, Бу- …эй Уран зо- …олбоондо ор- …гэдэхи һалаае … Уран зохёол- …, хэблэлшэд, …өөлэгшэд тус …аадажа, В. А. …шуулгаяа ун- …онирхон шаг- …оршуулхын ту- …аялга, түхэл …дхэлэй гори- …эри поэт хэ- …йнгээ ёһоор, …декабрь һара …тушааха ёһо- … Болзорһоонь …д дүүргэнтэбэ …хы дээрээ хо- …янган шүлэг- … болоо. Ород …эблэгдэхэ зо- …эхинһээ һүүл …уншагшадай …уншахаар зо- …отой гэжэ би …наб. Тиигээд …хэл маягыень … оролдохынгоо …д хүндэ ойл- …адань ульгам …мүн лэ эрмэл-

зээб,— гэжэ Владимир Алексеевич уншалгаяа эхилхэингээ урда тээ, үгэнүүдэйнгээ «о» аялгание тодоор үгүүлэн хөөрэжэ үгөө. «Гэсэрэй» нэгэдэхи һалаагай уншалга 3 час шахуу саг соо үргэлжэлбэ. Гэбэшье нэгэшье хүн залхууреан тэмдэггүйгөөр, тон һонирхон шагнажа гараа.

Һүүлдэнь зүбшэн хэлсэлгэ болобо. Хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор, «Гэсэрые» шэнжэлхэ хэрэгтэ тон ехэ габьяатайгаар ажаллаһан А. И. Уланов түрүүлэн үгэ абажа, оршуулгын урагшатайгаар бүтэһэн тухай тон халуунаар һанамжаяа элирхэйлбэ:

— Энээнһээ урда тээ «Гэсэрые» оршуулха талаар хоёр туршалга хэгдэһэн байгаа. Гурбадахи туршалгань минии һанаанда ехэ зохино. «Гэсэрэй» мифологическа шэнжэ шанар ехэ һайнаар гараһан байна. Ород уншагшада ойлгосотой болгохо гэжэ оролдоһон тухайдаа оршуулагша хэлэнэ һэн. Поэт ород арадай үльгэр-былинэнүүдые, онтохонуудые, тобшоор хэлэбэл, ород арадай аман зохёол гээшые тон һайнаар мэдэхэ байһаниинь элеэр харагдана. Харин «Гэсэр» хадаа тон лэ арадай зохёол гээшэ. Ород арадайнгаа аман зохёолые, онсо шэнжыень, юрэдөө, мифологиие һайн мэдэхэ байһаниинь «Гэсэрэй» арадай онсо шэнжые тон һайнаар гаргаха хэрэгтэнь туһалаа гээшэ...

Удаань үгэ хэлэһэн хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор В. Ц. Найдаков, Буряадай арадай поэт Н. Г. Дамдинов, Буряадай АССР-эй Хэблэлэй, полиграфиин, номой худалдаа наймаанай управлениин начальник Н. Б. Павлов гэгшэд мүн лэ оршуулгые һайшаажа, шадаал һаа, түргэн хэблэхэ гэһэн дурадхал оруулаа.

Абай Гэсэрнай «ород хэлэтэй болоод», арад зондоо бусаба бшуу.

Эндэ суглараашад «Гэсэрэй» шэнэ оршуулгые буурашагүй һонирхолтойгоор шагнаһан, оршуулагшын тон ехэ хүдэлмэрие, онсо уран бэлигые үндэрөөр сэгнэһэн байха юм.

П. ЦЫРЕНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. А. Солоухин «Гэсэрһээ» хэһэгүүдые уншажа һууна.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

…АГ ҮРЭТЭЙ БОЛГОХО ЗАМААР

…эй Наукануудай академиин Социализмын дэл…гүүлалтын экономикын институдай директор ака… Олег Богомоловтой АПН-эй корреспондент Алек…рабкин хөөрэлдэбэ.

…мофеевич, эконо…г үрэтэй болго…В-эй гэшүүн-оро…ын байдалда шу…дүүргэдэг гээшэ. …шэнжэнүүд ту…үгыт.

…эрөөшье, СЭВ-эй …удай экономи…лтэ хубилалтата …онхой. Үйлэдбэ…урые, техническэ …олон продукциин …ритойгоор дээшэ…ла байна.

…дотоодын ба …хэ байдалда эко…аруугаар эрхилхэ …хүндэ, удаан бол…мүн. Тиихэдээ тэ…иин болон эконо…рилсаануудай ор…заарладаггүй, ха…мэдэрэлдэ хабаа…

…эй онсо шэнжэ…етскэ Союзай жэ…харуулһуу.

…оной арадай ажа…рөөшье айхабтар …уд элсүүлэгдэдэг. …ала продукци, тэ…фть болон булад, …минеральна үтэг…е үйлэдбэрилгөөр …хэй дээрэ тү…рида гараа гэжэ …э тэмдэглэгдэһэн …най орон дотор …эхи эгээл томо …рк бии. Совет об…дэм ухаанай бо…бодолой хүсэн ни…гдөө. Энэ хүсые …ашаг үрэ ехэтэй…эхэ зорилго табиг…

…амта манайда хэ…бага бэшэ нөө…өө бии гээд һүү…дэй экономическа хүгжэлтын дүнгүүд харуулна. Жэшээлээл, 1970—1982 онуудта манай оронoй арадай ажахын үйлэдбэриин жасанууд 2,5 дахин, харин промышленна продукциин хэмжээн 1,9 дахин дээшэлһэн гээшэ. Тиихэдээ мүнөө бии байһан нөөсэнүүдһээ эсэсэй продукци үйлэдбэрилгые нилээд үргэдхэхэ арга боломжо бии байна.

Саашань ниитын продукт үйлэдбэрилгые абажа харая. Тэрэниие саашадань үргэдхэхын тула капитальна ехэ һомололго хэрэгтэй гээд мэдээжэ. Капитальна һомололтын жэлэй хэмжээгээр бидэ США-тай адли болонхойбди. Харин манай арадай ажахыда капитальна һомололго хэхэ нөөсэнүүд, бухы дэлхэй дээрэхидэл адли, хизаарлагданги юм. Сибириие болон оронoй хойто хубидахи районуудые ашаглан хэрэглэлгэ нэмэлтэ ехэ гаргашануудтай холбоотой, харин уласхоорондын байдалай улам түгшүүрилтэй болоһон ушар ороноо хамгаалха хэрэгтэ горитой ехэ гаргаша хэхэ эрилтэ табина.

Бии байгаа бүхы нөөсэнүүдые бүри ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ шухала гэһэн зорилго КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай һүүлэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр манай арад зоной урда табигдаһаниинь ойлгосотой. Ондоогоор хэлэхэдэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ ба продукциин шанарые һайжаруулга экономикын ургалтын гол унги узуур болоно.

Мүнөө үедэ хэрэг байдалай хараа байса һайжарһан ушар ажахын зарим дутуу дунданууды усадхан зайсуулгатай холбоотой юм. Алмалта арьбалалтын гуримые шангадхаһанай, үйлэдбэри дээрэ, захиргаанай ажал ябуулгада журам бэхижүүлһэнэй ашаар һайн үрэ дүнгүүд туйлагдажа эхилээ.

Экономико хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулга түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай тоодо оролсоно. Энэмнай экономикые ашаг үрэ түгэс болгохо гол нөөсэнүүдэй нэгэниинь болоно. СССР-эй арадай ажахын комплекcын айхабтар ехэ хэмжээнүүдые, олон янзын ба орёо нарин байлгые хараада абажа, ажахы эрхилэлгын онол аргануудые болгоомжотойгоор, шата шатаар шэнэдхэн һайжаруулха ёһотой. Тиихэдээ совет экономикые түсэблэлгын ба хүтэлбэрилгын онол аргануудта болоһон хубилалтанууд бусад социалис оронуудта, жэшээлбэл, Болгаридa, Венгридэ, ГДР-тэ болоһон хубилалтануудтай зохилдон тудадаг юм.

— Экономикые шэнэ ёһоор эрхилэлгэдэ гадаадын экономическа холбоон ямар һуури эзэлнэб?

— СЭВ-эй оронуудай үмэнэ табигдаһан экономическа болон техническэ зорилгонуудые дүүргэлгэдэ гадаадын экономическа холбооной үүргэ хэлбэришэгүйгөөр ургана. Тиин энэнь СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хоорондохи харилсаа холбоондо илангаяа хабаатай. Тэдэнэй ниитэ эд бараанай эрьесэдэ партнернууд-оронуудай худалдаа наймаанай хуби дээшэлнэ гээд һануулһуу. 1981 ондо социалис хани харилсаата гүрэнүүдэй гадаадын худалдаа наймаанай эрьесын 53,4 процентнь энэ худалдаанда хүртэһэн байгаа һаа, 1982 ондо 56,9 процент, харин 1983 ондо 58,6 процент болоһон байна.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай Экономическа зүблөөн дээрэ баталан абтаһан СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа ба научно-техническэ харилсаа холбооe саашадан хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд тухай мэдүүлгэ дотор али алиндань ашатай туһатай худалдаа наймаае үргэдхэхэ гэжэ хараалагдана.

— Баруунай оронуудтай бэелүүлэгдэдэг худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа холбооной хараа замууд тушаа юу гэхэ байнабта?

—СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай гадаадын экономическа ажал ябуулгын энэ талада гансал дотоодын хэрэглэмжэнүүд бэшэ, мүн баһа дэлхэйн экономикодохи хэрэг байдал, дэлхэйн политическэ байдал бүхы дээрээ нүлөө үзүүлдэг байна.

— «Дэлхэйн политикадахи шахардуу байдалые һуларуулхын тула залан шууд, эдэбхитэй ябуулга хэхэ болонобди» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ һэн.

Зүүнэй ба баруунай оронуудай экономическа харилсаануудта политическэ ба экономическа шиидхэгдээгүй зарим асуудалнуудай бии байгаашье һаань, харилсаа холбоо бэелүүлхэ арга боломжонууд барагдаа гэжэ тоолоожо болохогүй.

80-яад онуудта баруунай оронуудтай бэелүүлэгдэдэг ажал хэрэгэй талаар харилсаа холбоондо СССР-эй, мүн бусад социалис гүрэнүүдэй хандаса ушар байдалһаа уламжалан зарим тэды хубилхa бэзэ гэжэ һанагдана. Гэбэшье али алиндаа ашатай туһатай энэ харилсаа холбооe үргэдхэхэ гэһэн эрмэлзэл тэрэл зандаа үлэхэ юм. Зүүнэй ба баруунай оронуудай хоорондохи экономическа харилсаата ябуулгын һуларха шэглэл ерээдүйн эрилтэнүүдтэ харюусанагүй. СЭВ-эй оронууд тэрээндэ зүрилтэ хэхые оролдоно.

Баруунай оронуудтай бэелүүлэгдэдэг экономическа харилсаа холбоондо социалис хани харилсаата гүрэнүүдэй баримталха удаан болзорой хараа шэглэл хадаа бэлэн продукци гадаадада гаргалгые дээшэлүүлгэдэ шэглүүлэгдэнэ. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хамтын хүсөөр үйлэдбэрилэгдэхөөр хараалагдаһан зарим янзын материалнууд болон хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые, эдеэ хоолой зүйлнүүдые гадаадаһаа асаралга хороогдохо юм. Бэлэн техникын орондо холбон хабсаргагдадаг түхеэрэлгэнүүдые гадаадаһаа худалдажа абаад, өөһэдөө үйлэдбэрилхэ, үгышье һаа, зохихо лицензинүүдые худалдажа абахада дээрэ.

Экономикын гол һалбаринуудтахи үйлэдбэридэ баруунай оронуудай зүгһөө хэгдэдэг ямаршье хорилтонуудай һаад хэхэгүйн тула Советскэ Союз болон СЭВ-эй бусад оронууд дэлхэйн дэлгүүр дээрэхи байдалаа, нөөсэнүүдэй болон техникын талаар бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхэ зэргэтэй болоно. Социалис зарим гүрэнүүд тушаа баруунай оронуудай бэелүүлдэг хашалта харшалалгын, илгалгын политикада хамтааран амжалтатайгаар эсэргүүсэлтэ хэхын тула эдэ оронууд СЭВ-эй хэмжээн соо шэнэ техникэ зохёон бүтээхэ гэжэ оролдоно. Нүгөө талаһаа СЭВ дотор үйлэдбэриин болон эрдэм, техникын талаар хамжаае хүгжөөхэ программа соо баруунай оронуудта эд товар гаргалгые үргэдхэхэ гэжэ хараалагдана.

(АПН).

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ БА ЭРДЭМ ҺУРГУУЛИ

СОВЕТ ДЭЭДЭ ҺУРГУУЛИ: ЭРДЭМ ШЭНЖЭЛГЭ БА ҮЙЛЭДБЭРИ ХОЁРОЙ ХОЛБООН

Манай орондо оньһожоруулагдаһан үйлэдбэринүүдые байгуулха талаар айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Тиигэжэ гараар бүтээгдэдэг хүшэр хүндэ ажалые тоонуудаар тодорхойлон бододог программна жолоодолготой станогууд һэлгэдэг болохо, цехүүдтэ токарьнууд, штамповщигууд, түмэршэ дархашуул ажаллахаяа болижо, тоо бодолгоор тодорхойлдог түхеэрэлгэнүүдэй захиралтаар хамаг бүхы хүдэлмэринүүдые бэелүүлдэг эдэ сэсэн машинануудай хажууда имагтал настройщигууд ажаллаха юм. Тиин цехүүд соо оройдоо хүн байхаяа болихо.

Гараар бүтээгдэдэг ажал хороохые, промышленностиие оньһожоруулагдаһан үйлэдбэри болгохые хараалһан шэнэ шэнжэтэй сагай байдалда һургуули ямараар ханданаб? АПН-эй корреспондентын һураһан энэшье, мүн бусадшье асуудалнуудта **Россин Федерациин дээдэ болон тусхай дунда эрдэмэй министр академик Иван Образцов харюусана:**

— Энэ үйлэ хэрэгүүдтэ дээдэ һургуули хоёр зэргэ ашa нүлөө үзүүлнэ гэжэ һанагдана. Нэгэдэхеэр, эрдэм ехэтэй мэргэжэлтэд һурган гаргагдана гээшэ. Тэдэнэр хадаа хүнүүдгүй тиимэ цехүүдые, тодо мэргэн технологи байгуулха юм. Тэрэнэйнь ашаар улам шэнэ зүйлэй продукци бүтээн гаргахын тула түр зуура хубилган тодхохо аргатай болгодохо. Хоёрдохёор, тиимэ үйлэдбэринүүд дээрэ дээдэ һургуулиин багшанар, аспирантнууд, студентнэрэй хүсөөр айхабтар ехэ хэмжээнэй эрдэм шэнжэлгэнүүд, зохёолтонууд хэгдэхэ байна.

Дээдэ һургуулинуудые дүүргэгшэд үнэхөөр һайн шэнжэлгэнүүдые үнгэргэлгэдэ хабаадалсаад, хожомоо хүдэлмэрилхэ газарнуудтаа нэбтэрүүлээл һаа, үндэр мэргэжэлтэй болоно гээд дүй дүршэл харуулна. Энээниие һуралсалай научно-үйлэдбэриин комплекcын гол ёһон гээд бидэ нэрлэнэбди. Студентнэр түрүүшынгээ гурбан курсануудта бэхи үндэһэтэй ниитэ-научна бэлэдхэлтэй болоно, эрдэм шэнжэлгын номой ёһоор түхеэрэлгэнүүд ба тоолон тодорхойлдог техникэ дээрэ хүдэлжэ һурана. Дүрбэдэхи, мүн табадахи курсануудта һуралсажа байхадаа, промышленностиин түрүү предприятинууд дээрэ мүнөө сагай научна ба үйлэдбэриин-технологическа түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэн, һуралсалайнгаа хэрэгтэ түрүү, бэрхэ мэргэжэлтэдэй хабаадалга доро мэргэжэлээрээ бэлэдхэл гарана гээшэ. Үйлэдбэри дээрэ дүршэлдэ һурахадаа, хүдэлмэришэдтэй болон инженернүүдтэй суг хүдэлхэдөө, студентнэр ажабайдалай дүршэлтэй болодог, хүнүүдээр ажаллажа һурадаг байна.

Имэ ёһон хадаа дээдэ эрдэмдэ һурган гаргадаг кафедрануудай филиалнуудые предприятинууд дээрэ байгуулха арга манда олгоно. Мүнөө тиимэ гурбан зуугаад кафедранууд бии. Дээдэ һургуулинууд олонхидоо предприятинуудтай удаан болзортойгоор сэхэ хэлсээ баталан, зарим мэргэжэлтэдые тодорхой зорилготойгоор һурган бэлэдхэдэг боложо байна. Эрдэм, техникын дэбжэлтые түргэдхэдэг һалбаринуудые тон түрүүндэ кадрнуудаар хангахын тула Россин Федерациин 30 дээдэ һургуулинууд информатикын, тоолон тодорхойлгын ба оньһожоруулагдаһан техникын талаар гүнзэгы ехэ эрдэм һургуулитай мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Хүнгүйгөөр хүдэлгэгдэхэ цехүүдые, оньһон аргаар ажалаа сахин хүдэлхэ станогуудые, конвейернүүдые байгуулха тиимэ бэрхэ мэргэжэлтэдые олоор, тон түргөөр һурган бэлэдхэхэ байнабди.

— Эрдэм шэнжэлгын эмхи байһан совет дээдэ һургуули мүнөө ямар ашa үүргэтэй гээшэб?

— Тон түрүүндэ энэмнай эрдэм шэнжэлгын талаар угаа ехэ хүсэн гээшэ. Оронойимнай бүхы эрдэмтэдэй 40 шахуу процентнь, тэрэ тоодо эрдэмэй докторнуудай болон кандидадуудай хахадынь шахуу эндэ ажаллана. 891 дээдэ һургуулинуудта 5 миллион 300 мянган студентнэр, олон арбаад мянган аспирантнууд, тэдэнэй дунда олон оронуудай түлөөлэгшэд һуралсана.

Дээдэ һургуулинуудай эрдэмтэд эрдэм, техникын элдэб шэглэлнүүдээр угаа ехэ хэмжээнэй хүдэлмэринүүдые бэелүүлдэг юм. Жэшээнь, гансахан Россин Федерациин 186 институт, университедүүдтэ эрдэм-шэнжэлгын 39 институдууд, ухаалан зохеолгын 28 бюро, 500 гаран лабораторинууд нээгдэнхэй. Олон тоото приборнууд, механизмууд, системэнүүд ба технологическа үйлэдбэринүүд тэдэнэй хүсөөр зохёогдон үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ, энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлнэ, материалнууд, элшэ хүсэн арьбалагдана.

Пластнуудһаа бүри ехээр нефть абадаг болохо онол арганууд ба зэмсэг хэрэгсэлнүүд, арьбатайгаар түлишэ галдаха аргатай промышленна энергетикын котёлнууд, холисодо оролсохо шэнэ материалнууд, мүн тэдэниие бэлэдхэхэ технологи, орёо нарин түхэлтэй машина бүтээлгын детальнуудые сохимол аргаар бүтээлгэ, шэнэ гуримаар тоолон тодорхойлгын системэнүүд тэдэнэй тоодо оролсоно. Эрдэм, шэнжэлгын хүдэлмэридэ студентнэрэй хабаадалга тухай хэлэхэ болоо һаа, институдуудай үдэрэй һуралсалай хоёрдохи студент бүхэн энэ ажал эрхилдэг юм.

— Һуралсалай заведенинүүдэй эрхилдэг тодорхой хүдэлмэринүүд тушаа жэшээнүүдые баримталхагта!

— Уралал тээһээ эхилэел даа. Жэшээнь, Уфагай авиационно институдта гүйсэд шахуу түхэлжүүлэгдэһэн самолёдой детальнуудые бэлэдхэхэ онол аргануд зохёогдоод, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ байнхай. Үнэндөө энэмнай үлөөдэһэгүйгөөр, имагтал бага зэргэ мүлигдэхөөр бэлэн шахуу болоһон детальнуудые, үгышье һаа, заготовконуудые бүтээн гаргаха технологи гээшэ. Мүнөө энэ институдта хүнүүдые шэнэ физико-технологическа мэргэжэлдэ һургажа эхилэнхэй.

Тон шэнэ оньһон аргаар гидроприводуудые залан жолоодохо системэ Куйбышевай политехническэ институдта зохёогдоо. Тиимэ гидроприводууд ашаа үргэлгын крануудта ба экскаваторнуудта гидродомкрадууд шэнгеэр, робот манипуляторнуудай оньһоор хүдэлдэг түхеэрэлгэнүүдэй элементнүүд шэнгеэр хэрэглэгдэдэг юм. Студентнэрэй зохёоһон энэ системэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байна.

Ленинградай электротехническэ институт автомеханизированнэ аргаар проектэлгые зохёожо байнхай. Эндэ роботууд ба робототехническэ системэнүүд байгуулагдана.

Калининска университедэй шэнжэлэгшэд хүсэ ехэтэй сурангзан политой саг үргэлжын магнидуудые үйлэдбэрилхэ талаар долоон ондоо технологи зохёожо, түрүү предприятинуудта нэбтэрүүлхэ арга олгоһон байна.

Хайлуулагдаһан булад эюулхэ хүдэлмэри түргэдхэхэ, шэнгэн металлые хоёрдохи удаагаа хальһатаха ябадалһаа аршалха талаар шэнжэлгын хүдэлмэринүүд Липецкэ политехническэ институдта бэелүүлэгдэнэ.

Үндэгэнүүдые дулаагаар жэгнэжэ дальбараан болгохо технологическа хүдэлмэри залан жолоодохо автоматизированнэ системэ хэдэн дээдэ һургуулинуудта зохёогдожо, Рязаниин шубуунай фабрикын технологическа түхеэрэлгэнүүдтэ нэмэн тодхогдоо.

Дээдэ һуралсалай эмхи зургаануудай үргэн ехэ эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэринүүдые бэелүүлдэг байһаниинь хэдэн жэшээнүүдһээ элихэнээр харагдана гээшэ. Энэ хадаа арадай ажахын эгээл элдэб янзын асуудалнуудые шиидхэхэ арга олгоно.

Александр ЕРМОЛИН хөөрэлдөө хэбэ.

(АПН)

• ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

БУДАПЕШТЫН АЖАЛША КОЛЛЕКТИВТЭЙ УУЛЗАБА

БУДАПЕШТ. Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүд сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые оролдодоггүй, гэбэшье баруунай оронуудта иимэ арга олгохогүй юм. Бидэ амгалан ёһоор зэргэ оршохо тала баримталдаг байнабди,— гэжэ ниислэлэй нэгэ предприятиин ажалшадтай уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар мэдүүлбэ.

Гансал өөрынгөө талаһаа сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые һүүлэй жэлнүүдтэ оролдодог США-гай бүлэгөөрхидэй политика уласхоорондын шахардуу байдалай улам һүжэрһэнэй шалтаг болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Баруун Европодо дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолго энээнэй жэшээ болоно.

Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые хизаарлаха, тэрэниие хуряаха, уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэлгэһээ арсаха, замбуулинай дайдада хэрэглэгдэхэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай болон Варшавска Договорто хабаададаг бусад гүрэнүүдэй эб найрамдалта үүсхэлнүүдэй удха шанарые ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь үндэрөөр сэгнэнэ. Оронуудай адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай ашa туһые хараада абажа, буу зэбсэг бүтээлгые һужэрөөнгүй, эб найрамдал бэхижүүлхые бидэ дурадхадаг байнабди. Манай үүсхэлнүүд тодо ойлгосотой юм. Бүхы асуудалнуудые хэлсээнэй гуримаар шиидхэжэ болохо. Бидэ мүртэй харюу абаа хадаа, хөөрэлдөө хэжэ, хэлсээ туйлажа шадахабди. Мүнөө дээрээ бүтэмжэтэй харюугай абтаагүй байһаниинь халагламаар гэжэ Я. Кадар тэмдэглэбэ.

Варшавска Договорто хабаададаг ба Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй бусад гүрэнүүдтэй хамта ВНР эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг юм. Социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Центральна Комитедүүдэй секретарьнарай Прагадахи зүблөөн дээрэ энээн тухай дахин эрид шууд мэдүүлэгдэһэн байгаа. Ниитын хоёр байгуулалтын хоорондохи арсалдаан ажабайдалаар шиидхэгдэхэ.

Орон доторхи дотоодын политическэ байдал тогтонижонги, партиин хүтэлбэрилхы үүргэ бэелүүлэгдэнэ, арадай гүрэнэй нэрэ хүндэ ургана гэжэ Я. Кадар онсолон тэмдэглэнэ. Шухала политическэ үйлэ хэрэгүүдтэ: ерэхэ жэлэй хабар үнгэргэгдэхэ ВСРП-гэй XIII съездэдэ, фашизмһаа оронoй сүлөөлэгдэһөөр 40 жэлэй ойдо, ВНР-эй Гүрэнэй суглаанда ба засагай нютагай органуудта һунгалтада Венгри бэлдэжэ байнхай. Парти, бүхы венгер арад ВСРП-гэй политическэ хараа шугамые дахин дэмжэхэ бэзэ гэжэ найданабди гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Съездын урда тээ дэлгэрһэн мүрысөөндэ ажалша коллективүүдэй абаһан дээшэлүүлэгдэһэн уялганууд энээниие гэршэлнэ. Аха дүү социалис оронуудтай бэелүүлэгдэдэг харилсаа холбоон хадаа ВНР-эй саашанхи амжалтануудай эрхэ нүхэсэл болоно.

ЭХЭ ОРОНОО ХАМГААЛГАДА БҮХЫ ХҮСЭ ШАДАЛАА

МАНАГУА. Империализмын хүлһэншэдэй ээрхэг түримхэй ябуулгануудһаа Эхэ ороноо хамгаалгада бүхы шадалаа үгэхэ гэһэн Национальна сүлөөрэлгын Сандинис фронтын (СФНО) уряае Никарагуагай революционно арад халуунаар дэмжэнэ. Сандинис арадай армиин зэргэнүүдтэ орохо тухай мэдүүлгэнүүдые хэдэн мянган никарагуан хүбүүд үгэбэ. ЦРУ-гай захиралтаар оронoй газар дайдада сүмэрэн ороһон Сомосой тэнэгүү этэгээдүүдэй банданууд тэдэнэр шанга байлдаануудые хэнэ.

Июлиин 19-нэй нэрэмжэтэ Сандинис залуушуулай холбооной эдэбхитэдһээ бүридхэгдэһэн сэрэгэй шэнэ подразделенинүүдые байлдаанай газарнуудта эльгээлгэтэй дашарамдуулан, эндэ олониитэ зоной хабаадалгатай митинг болоо юм.

Хэдэн жэлэй туршада Никарагуагай хүдэлмэришэд болон таряашад Рейганэй засаг захиргаанай хүлһэншэдтэй тэмсэл ябуулна гэжэ митинг дээрэ СФНО-гой Национальна хүтэлбэриин гэшүүн, оронoй оборонын министр Умберто Ортега үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Сандинис арадай арми контрреволюционернүүдтэ шанга сохилто үгэнэ гээд тэрэ хэлээ. Гэбэшье США-гай сэрэгэй ба финансова дэмжэлтэдэ түшэглэн, тэдэнэр Гондурасай газар дээрэһээ бандит добтолгонуудаа үргэлжэлүүлһээр.

Имэ эрхэ байдалда Эхэ оронойнгоо оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлхэ гээшэ Никарагуагай арад зоной гол зорилго болоно гэжэ У. Ортега онсолон зааба. Никарагуан арад империализмын сэрэгэй заналта хашалтаһаа айхагүй, эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсэхэ юм.

А. ПАПАНДРЕУГЭЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

АФИНА. «Бэеэ даагаад байха эрхээ Греци НАТО-да буляалгахагүй юм»,— гэжэ эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ премьер-министр А. Папандреу мэдүүлбэ. НАТО-гай Генеральна секретарь лорд Каррингтоной албанай хэрэгээр Афина ерэһэнтэй дашарамдуулан, тэрэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Сэрэгэй зарим асуудалнуудаар, тобшолон хэлэбэл, Эгейскэ далайда НАТО-гай маневрнуудта грек сэрэгүүдэй хабаадалга тухай, мүн тэрэшэлэн Грециин Лариса хотодо НАТО-гай штаб-байшан байгуулха тухай асуудалаар буулта хүүлхын тула Грециин правительствые баадхаха һэдэлгэ тэрэ гараһан байна. Эдэ ба бусад асуудалнуудаар Греци болон НАТО-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо ехэ алгасалдаанууд бии юм.

Эгейскэ далайн оршондохи агаарай дайдын аюулгүй байдалые хангахын түлөө имагтал Греци дүүрэн харюусаха ёһотой гэжэ А. Папандреу онсолон тэмдэглэбэ. Энэ асуудалда Грециие оролсуулха гэһэн НАТО-гай һэдэлгэнь Грециин бэеэ даанхай байдалые хүндэлһэн ябадал болоно. Эгейскэ далайдахи байдалые гуримшуулха тушаа НАТО-гай сэрэгэй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно главно-командалагша Б. Роджерсын дурадхалые лорд Каррингтонтой хөөрэлдэхэдөө буруушааһан байгааб гээд премьер-министр мэдүүлбэ. Юуб гэбэл, энэ дурадхал доторнь Грециин ашa туһa ёһотойгоор хараада абтахагүй байна.

ХҮН БА байгаали

ҮРЭ ЖЭМЭС СУГЛУУЛГЫЕ АНХАРХА

Буряад орон Россин бусад область, республикануудтай жэшээлэн харахада, үрэ жэмэсүүдээр болон ургамалнуудаар айхабтар баян юм. Республикын алишье нютаг нугада хээрын элдэб янзын үрэ жэмэс, һархяаг, һамар болон эм домто ургамалнуудай элбэг һэн тула ямаршье райондо ойн баялигуудые бэлдэхэ үргэн ехэ арга боломжо бии. Энэ бүгэдэ эдеэ хоолой продуктнуудай баялигые дээшэлүүлхэ нөөсэ болоно ха юм.

Белок, саахар, полисахарид, органическа кислота болон минеральна бусад зүйлнүүдтэй үрэ жэмэсүүд, һархяагууд, хушын һамар хүн зоной эдеэ хоолдо ехэ удха шанартай. Амтанай талаар онсо һайн шанартай. Хээрын ургамалнууд кулинарида, кондитерскэ болон ликероводочно үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг.

Эдеэ хоолдо хэрэглэгдэдэг һархяаг белогоор баян юм. Хатаагдаһан 1 килограмм сагаан һархяагай белок үхэрэй эды шэнээн мяханайхиһаа хоёр дахин, 1 килограмм заһанай белогһоо гурба дахин ехэ.

Ой соо ургадаг үрэ жэмэсүүдые эдеэ хоолой продуктнуудай бүридэлдэ оруулха, мүн лэ эдеэ хоолой промышленностиин түүхэй эд болгохо хэрэгтэ манай парти, правительство горитойхон анхарал хандуулдаг. Тиимэһээ хээрын үрэ жэмэсүүдэй, һархяагуудай суглуулгые, бэлэдхэлые Центросоюзай, ой модоной ажахын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй үргэгдэхэ тухай оронойнмнай Эдеэ хоолой программа дотор хараалагданхай.

Ой тайгада ургадаг үрэ жэмэсүүдые, ургамалнуудые суглуулга эмхи гуримһаа, материально-техническэ баазаһаа дулдыдадаг гээшэ ааб даа. Теэд энэ шухала асуудалда республикымнай Ой модоной ажахын министерствын, агнуури-олзоборилгын управлениин, Буркоопсоюзай правлениин анхарал багаар хандуулдагынь харамтай байна.

20—30 жэлэй саана баригдаһан бэлэдхэлэй, һархяаг болбосоруулгын пунктнуудай байранууд мүнөө үмхиржэ хуушаршоо. Олонхи коопзверопромхоз болон лесхозуудта бэлэдхэлэй шэнэ пунктнууд баригдахагүйһөө гадна капитальна заһабарилгашье хэгдэнэгүй. Жэшээлбэл, Түнхэнэй районой коопзверопромхозой Хэрэн, Жэмһэг һууринуудтахи, Яруунын районой Романовкада, Баргажанда бэлэдхэлэй пунктнуудай байранууд ядуу байдалда оронхой. Үрэ жэмэсүүдые саг зуура хүргэхэ оньһон түхеэрэлгэнүүд, тэдэнние болбосоруулха томо амһарта байхагүй.

Мүн тиихэдэ зарим бэлэдхэгшэд дабһалагдаһан һархяагуудые хүн зонһоо олоор тушаан абажа, бэлэн аргаар түсэбөө дүүргэхэ гэжэ шармайдаг байна. Илангаяа Зэдын, Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Баргажанай, Прибайкалиин районуудта энэ арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Түргөөр гутадаг, муудадаг һархяагуудые бэлдэдэг мэргэжэлтэд тусхай амта оруулдаг чеснок, бусад зүйлнүүдые оруулан болбосоруулха ёһотой ха юм.

Урэжэлтэй баян жэлнүүдтэ һархяаг, һамар болон үрэ жэмэсүүдые бэлэдхэхэ талаар түсэбөө республикамнай дүүргэнгүй байдаг. Ой тайгамнай тиитэрээ үгыршэһэн болоно гээшэ гү? Үгы ааб даа. Август, сентябрь һарануудта ябаган, машинатайшье хүнүүд тайга руу субадаг. Олонхи ушарнуудта хото городуудта ажаһуугшад үрэ жэмэсэй, һархяагуудай хойноһоо шармайдаг гээшэ. Тэдэнэй ябаһанай һүүлээр хайра гамгүйгөөр гэшхэгдэшэһэн, ойн соорхойнууд соо үндэһөөрөө һугара татагдаһан һөөгүүд, дундуураа хухалагдаһан жэмэстэ модонууд үлэнэ. Тиимэ байдал харахагүйн тула нютагай коопзверопромхозууд, госпромхозууд эртээнһээ үрэжэлтэй газарнуудые элирүүлээд, жэмэстэ дуратайшуулые эльгээхэ ёһотой. Энэ талаар хүдэлмэри Баргажанай, Прибайкалиин районуудта эмхитэй гуримтайгаар ябуулагдана.

Жэл бүри жэмэстэ ябадаг хүнүүд «өөһэдынгөө» газарнуудта һархяаг, һамар, үрэ жэмэсүүдые хэмһээ үлүү ехээр суглуулаад, бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаангүйгөөр городой дэлгүүр дээрэ хоёр дахин үнэтэйгөөр худалдана. Илангаяа хээрын үрэ жэмэсэй, хушын һамарай үнэтэйшье һаа, хүн зон дуратайгаар худалдан абадаг. Мүнөө зунай сагта дэлгүүр дээрэ 50 мүнгөөр нэгэ стакан һамар худалдаһан хүнүүдэй тоо үсөөрнэгүй.

Олон хүн зоной һонирходог энэ асуудал дээрэ тогтожо, тэрэнэй шалтагаание элирүүлхые туршажа үзэе. Нёдондоной үрэжэлтэй жэлдэ хушын һамар бэлэдхэхэ талаар Хойто-Байгалай, Зэдын районууд түсэбөө хооло үлүүлээ һэн. Жэшээлхэдэ Зэдын район түсэбөөрөө 550 центнер һамар бэлэдхэхэ байгаа һаа, тэрэнээ 331 центнерээр үлүүлэн дүүргээ. Харин Бэшүүрэй район 1410 центнерэй орондо 280 центнер һамар тушааһа гэхэ гү, али түсэбөө оройдоол 20 процент бэелүүлээ. Республикын олонхи госпромхозууд, лесхозууд хабартаа һамар бэлэдхэхэ (паданка) түсэбөө дүүргээгүй. Ушарынь гэхэдэ, һамар суглуулагшадта нэгэ килограммай түлөө тогтоогдоһон сэнһээ 20—30 мүнгэ үлүүе бэлэдхэлэй конторонууд түлэһэн байна. Жэшээлхэдэ, суглуулһан үрэ жэмэсээ Багдаринай госпромхоз Улаан-Үдэ асаржа, бэлэдхэгшэдтэ түлэһэн сэнһээ үнэгүйгөөр худалдаха баатай болоһон гэхэ. Эндэһээ тобшолол хэлэхэдэ, Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй управлени районуудта хээрын ургамалнуудые тушаан абалгын асуудалнуудые һайнаар шиидхэнэгүй, үрэ жэмэс, шубуу шонхорые госпромхозуудай болон лесхозуудай бэлэдхэхэ талаар тэдээнтэй хэлсээ баталнагүй, харин хушын һамарые дуратайгаар абажа, тэрэнээ бүри үнэтэйгөөр дам саашань худалдана.

Эндэ түрүү онол аргын жэшээ харая. Владимирска областиин ой модон республикымнай тайгаһаа 10 дахин бага талмай эзэлдэг. Зүгөөр бидэнһээ 100 дахин ехээр һархяаг бэлэдхэдэг. Тэндэ байра дээрэнь һархяаг болбосоруулдаг 350 стационарна пункт бии. Хүн зоной эдеэ хоолдоо хэрэглэдэг һая суглуулагдаһан 1 килограмм шэнэ һархяагые 1 түхэриг 50 мүнгөөр тушаан абахадань, манайхин дабһалагдаһан килограмм һархяагай түлөө 1 түхэриг 10 мүнгэ түлэнэ. Тэндэхи дэлгүүрнүүд дээрэ 1 килограмм алирһан 3 түхэриг сэнтэй. Харин бэлэдхэгшэдынь хүн зонһоо алирһа 1 түхэриг 30 мүнгөөр абана. Үрэ жэмэс, һархяаг гэхэ мэтые бэлэдхэхэ талаар Владимирска областиин дүршэл бидэндэ ехэ һургаалтай.

Тиимэһээ хээрын үрэ жэмэс, ургамалнуудай хаһын эхилхэһээ урид бэлэдхэлэй, һархяаг болбосоруулгын пунктнуудые хэрэгсэлнүүдээр, олзоборилгын ажахынуудые мэшээг, боошхоор хангаха, үрэжэлтэй газарнуудые элирүүлжэ, хаанань тусхай ажахынууд, алиндань городһоо ерэгшэдые суглуулхаб гэжэ эртээнһээ тодорхойлхо шухала. Мүн лэ хээрын ургамалнуудые худалдан абалга тухай районой эмхи зургаануудтай тусхай хэлсээн баталагдаха ёһотой. Тэрэнэй ёһоор жэмэс суглуулагшад шанарайнь түлөө харюусаха, харин бэлэдхэгшэд үрэ жэмэсүүдые таһалгаряагүйгөөр тушаан абажа, түлбэриие саг болзортонь үгэхэ.

Тобшолол хэхэдэ, республикамнай бүхы магазинуудта үрэ жэмэс, хушын һамар болон һархяагуудые элбэгээр худалдахын тула тэдэнэй бэлэдхэлые гуримшуулха, бэлэдхэлэй пунктнуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табиха, һайн дураараа үрэ жэмэс суглуулагшадые урмашуулха хэрэгтэй. Энээн тухай Буркоопсоюзай правлени, республикын ой модоной ажахын министерство болон агнуури-олзоборилгын ажахын управлени анхаралаа ехэдхэжэ, зохихо хэмжээнүүдые абаха бээ найдагдана.

П. ПИСАРЕВ,
хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын ба шанарай талаар гүрэнэй инспектор.

АМГАЛАН БАЙДАЛ САХИ…

Дээдэ-Бургалтай, Бага-Нарин, Доодо-Бургалтай, Гэгээтэй, Булаг, Боян һууринуудаар ябаа һаа, Зэдын районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай инспектор Николай Васильевич Дружинитай уулзажа магадгүйт. Жэбжэгэр үндэр бэетэй, урихан шарайгаар энеэбхилһэн хүн байха. Гэбэшье тэрэнэй нюур шарайе һайхашааха гэһэн удхатай бэшэ, харин хэжэ байһан хэрэгүүдыень һайшаахат.

...Доодо-Бургалтай һууринда орохо харгын хажуудахи нэгэ гэр тээшэ милиционерэй алхалжа ябахые обёороод, «Участково хэбэртэй. Ягаашье орой болоһон хойно энээгүүр ябана гээшэб. Гэр бүлэнь Оёорто байдаг гэлсээ һэмнай» гэһэн бодолдо бага зэргэ абтабашье, өөрөө өөртөө һөөргэдэжэ. «Одоол журам сахигшада һүни, үдэр илгаагүй һэмнай даа. «Минии милици намайе хамгаална» гэжэ Маяковский ягаашье оньһыень оложо, тааруугаар хэлээ гээшэб» гээд шэбшэнэб.

Энэ үедэ ашаа — хиршиисэ тээнхэй машинын жолоошонтой нөөхи милиционерэй шангаханаар хөөрэлдэжэ байба.

— Ашаагаа хүрэхэ газартань хүргэнгүй, гэрэйнгээ газаа асараад, угайдхадаа хашаа соогоошье оруулангүй табихадаа яана гээшэбта? Үнэмшэлгээ, путевкоёо харуулагты! — гээд залуухан жолоошонһоо документнүүдые абажа шалгана, хэзээ, хэды сагта ашаатай, гараждаа хэдыдэ хүрөөд байха ёһотойень тодорхойлно.

— Николай Васильевич ойлгыт даа. Оройшог гараһан аад, машинынгаа эбдэршэнһээ бололо харгыдаа һаатаха баатай болооб. Тиигээд лэ мүнөөдэртөө Зэдэ станцидаа хүрэхэ аргагүйдэбэлби. Дахин нимэ юумэн үзэгдэхэгүй,— гэжэ байгаад жолоошон халаг-хүхы болоно.

Эгээл нимэ хөөрэлдөө шагнажа байхалаа, һуурин зон ехэ, багагүй Н. В. Дружининие һайн мэдэдэг, үнинэй танил болонхой, инспекторые үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг гэжэ ойлгобобди. Бэе бэедээ дүтэшье һаа, ондо ондоо һуурин нютагуудта аяар 12 жэлэй туршада гүрэнэй гурим, журам сахилгые хинан шалгажа байһан хүниие улад зон мэдээгүйдөө яалайб?

— Николай Васильевич, өөр тухайгаа, хүдэлмэри тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ үгыт,— гэһэн гуйлтатайгаар хандабабди.

— Өөр тухайгаа юу хэлэлтэйб? Нийтэ зондоол түшэглэнэ гүбди чаа. Һэргылэмжын хэмжээ һайса абанабди. Эхэнэрнүүдэй совет, архидалгатай тэмсэхэ талаар комисси хаа-ягүй хүдэлнэ,—гэжэ нүхэр Дружинин абаһаар нийтын эдэбхитэдтэ хөөрөөгөө залана.

Зураглал

Нютаг бүхэндэ совет хуулиие сахилгада һайн дураараа хабаададаг хүнүү бии. Жэшээлхэдэ, Доодо Бургалтайн эхэнэрнүүдэй соведые хүтэлбэрилдэг багша Н. Ц. Дамчеева, Гэгээтэйдэ библиотекареэр хүдэлдэг А. Ю. Шадрина, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи отделениин Булаг, Боян һууринуудай эдэбхитэд В. И. Коренев, нютагай партийна эхин организациин секретарь, МТФ-е даагша А. Г. Югова гэгшэд хуули хазагайруулгатай тэмсэлдэ олоной анхаралые шэглүүлдэг юм. Хэрбээ хэн нэгэнэй хуули буса ябадал гаргаа һаань, нютагай зон, штатна бэшэ участково инспекторнүүд А. П. Черепановта, В. И. Кореневтэ, В. Ч. Дамчеевтэ, Н. Е. Галандинда саг дары хандадаг, тэдэнэй туһаламжые хүлеэдэг заншалтай.

Игэжэ ахалагша лейтенант, гурбадахи классай мэргэжэлтэн Н. В. Дружинин хүн зонтой харилсаа һайнаар тогтооһоной ашаар хүдэлмэреэ урагшатайгаар ябуулна. «Жэшээтэ албанай түлөө» гэһэн хоёр медаль үбсүүень шэмэглэдэг. «Совет милициин отличник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Анхан районой түб Петропавловка һууринда хүдэлмэриингөө намтарые эхилһэн һаа, участково инспектор болохо дурадхалай ороходонь арсаагүй Бэеэ лаангяар хүдэлхэ хүсэл ехэ байгаа.

Алцагай совхозһоо эхилээд, Петропавловка хүрэтэр участогые хамта дээрээ гурбан хүн даажа абанхай. Онсолбол, Алцагта, Оёорто лейтенант А. П. Волосатов, Торидо милициин капитан В. Г. Семенов гэгшэд ажал ябуулгаяа эрхилдэг юм. Участогай ахалагша инспектор, совет милициин отличник В. Г. Семенов А. П. Волосатов, Н. В. Дружинин хоёрой табиһан түсэб баталдаг, хүдэлмэриингөө хорёод жэлэй дүй дүршэлые тэдэндэ дамжуулдаг заншалтай. Үе-үе болоод гурбуулан сугларжа, һүүлэй үеын һониин һорьмойе хубаалдаха, хоорондоо зүбшэхэ дуратайнууд. Эдэнэй оролдолгын

тодорхой үр…
дамаар. Жэ…
жэлнүүдтэ …
ринда хуул…
ябадалнууд …
аргаар энэ т…
стково инс…
нин энэ ас…
харюусаа һ…

— Оло…
шээлхэдэ, …
тээ механи…
лөө, нооһо …
ла хүдөөгэй …
ладагбди. Н…
гамтайгаар …
нуулга хэгд…
һо мэшээглэ…
шажа ябаһа…
до баряа һэ…
бузар, хэтэ…
дай түлөө …
рюусалгаяа …
бү мартаг …
гын үедэ …
нийтын уча…
сэдөө үбһэ…
хэшүүл дай…
тэжээл …
абалгын үе…
луун хаһа…
нэгэн сошо…
ороошье, үл…
үргэлжэ һ…
хые орол…
тойроод бай…
тагүй хулга…
бии гэжэ …
бэшэб. Юр…
лөөлэгшэд …
олоной һана…
хэрэгтэ ехэ…
хэдээ нюта…
ГАИ-гай …
ажахынууда…
тэй харилса…

Анхан хү…
дал гаргаа…
бурүү харгы…
наһан наһа…
саг үргэлжэ…
даг, эдэндэ…
жэлгэ, мүн …
тань хэһээл…
нүүд абтаха…
даад, гэртэ…
татадагуудай…
горонхой. Э…
колхозой а…
Очиров, Ле…
колхозой ме…
сандр Ку…
Николай В…
жэ, ойлгу…
дөө хээ һэ…

Эдэ ба …
нуудта аха…
Н. В. Дру…
до эб һайга…
хандадагые…
ли буса яб…
гылдэгынь …
Һайн үгэдэ…
үгын хүсэ…
нэй бодол…

Нютаг нютагай һонин

ХҮДЭЛМЭРИШЭД АМАРНА

Мүнөө жэлдэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой профсоюзай комитет предприятиингаа ажалшадай амарха, бэеэ һайжаруулха хэрэгтэ эртээнһээ анхарал хандуулаа. Эндэхи зуугаад хүдэлмэришэд Хара далайн эрьеын, Кавказай болон Крымэй үзэсхэлэнтэ газарнуудта амаржа байнхай. Тиихэдэ предприятиин профком Дээдэ-Онгостойн амаралтын байшанда 224 путёвко абаба. Мүн лэ энэ заводой 700 хүдэлмэришэд Горячинск, Аршаан, Дарасун гэжэ курортнуудта ошожо, бэеэ амаруулжа ерэхэ юм.

Заводой олохон ажалшад гэр бүлөөрөө амарха ехэ дуратай байдаг. Энээнэй тулада заводынь Котокель нуурай эрьедэ амаралтын байшан түхеэрэнхэй. Тэндэ зунай сагта 400 гаран хүн амарна. Үшөө гушаад гэр бүлэ Сурхайта нуурай аяншалга-амаралтын базада амарна.

Д. НИКОЛАЕВ.

АЯНШАЛГА

Зэдын районой хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүл, залуу габшагайшуул болон мэргэжэлтэдһээ—дүн хамта 30 хүнһөө бүридэһэн бүлэг аяншалагшад Монголой Арадай Республикаар айлшалаад бусаба.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой залуу һаалишан Елена Цыцыкова, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын ба шанарай талаар гүрэнэй инспектор Вандан Самбуевич Дымбрылов болон бусад «Тэрэлжэ» гэһэн газарта амаржа, ниислэл Улаан-Баатар, Дархан, Сүхэ-Баатар хотонуудаар аяншалхадаа, Монгол ороной үзэсхэлэн һайхан байгаали, дайдатай, мүн лэ түүхын, дурасхаалта газарнуудтай танилсаа. Тэдэнние районой РАПО-гой соведэй түрүүлэгшын орлогшо Георгий Дамбаевич Жамсанов хүтэлбэрилжэ ябаһан байна.

М. ГАЛСАНОВ.

АЖАХЫДАА ТУҺАЛНА

Манай һургуулида һурагшадай үйлэдбэриин гурбан бригада эмхидхэгдэнхэй юм. Бүхыдөө 41 хүнһөө бүридэһэн түрүүшын бригада 30 гектар дээрэ куузику ургуулна. Тус бригадые багша З. Д. Степанова ба пионервожата Е. С. Танхаева хоёр толгойлно. Нёдондо эндэ хүдэлһэн бригадамнай гектар бүриһөө 718 центнер куузику суглуулжа, ехэ амжалта туйлаһан юм. Мүнөө жэлдэ манай һурагшад тэрээнһээ дутуу бэшэ ургаса хуряахаар хараална.

Энээнһээ гадна үшөө хоёр бригада үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэй нэгые багша В. Л. Шотхоноев хүтэлбэрилнэ. Тус бригада Ойн-Нуур гэжэ газарта баһал үбһэ сабшана. Нүгөөдэ бригадань Шулуута гэжэ газарта баһал үбһэн дээрэ ажаллажа байнхай. Харин һурагшадай үйлэдбэриин бригадын бүридэлдэ ороогүй һурагшаднай түрэл колхоздоо элдэб ажал хэлсэнэ.

М. МАНШЕЕВ,
Түнхэнэй районой Тоорын дунда һургуулиин директор.

МҮРЫСӨӨНДЭ ШАЛГАРАА

Ажалшадай элүүр энхые сахин хамгаалха, эмнэлгын хүдэлмэриие һайжаруулан дээшэлүүлхэ талаар санатори-профилакторинуудай коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ВЦСПС-эй Президиум хаража үзэбэ.

Хүн зоной элүүр энхые һайжаруулха хэрэгтэ профсоюзай организацинууд эдэбхи ехэтэйгээр хабаадана. Тиихэдэ санатори-профилакторинуудай ажал хэрэгые али бүхы талаарнь нарижуулан һайжаруулга хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлые, тэдэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ горитойхоноор нүлөөлнэ гэжэ ВЦСПС-эй тогтоол тэмдэглэнэ.

«Бурятэнерго» нэгэдэлэй «Энергетик» гэжэ санатори-профилакториин коллектив Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө ВЦСПС-эй гурбадахи шатын дипломдо, мүнгэн шанда хүртэбэ.

Н. ДАМБАЕВ.

Спорт

АМЖАЛТА ТУЙЛАНА

Зунай хаһын эхилхэдэ спортын зунай алишье зүйлөөр шанга тулалдаатай мүрысөөнүүд хаа хаанагүй үнгэргэгдэдэг гээшэ. Тэдэнэй нэгэн гэхэдэ, ороной дээдэ болон дунда һургуулинуудай студентнэрэй дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө хэдэ хэдэн мүрысөөнүүд үнгэргэгдэбэ.

Ленинград хотодо боксоор студентнүүдэй дунда эхилһэн зунай бүхэсоюзна мүрысөөн дүүрэбэ. Мүрысөөндэ ороноймнай бүхы союзна республикануудай боксёрнуудһаа гадна, хото городуудай дээдын һургуулинуудай командануудай хоёр зуунһаа дээшэ спортсмен хабаадалсаһан байна. Россин Федерациин суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан манай республикын түлөөлэгшэд эрхим амжалта харуулаа. Жэшээнь, технологическа институдай студент, СССР-эй спортын мастер Юрий Мангатаев хоёрдохи һуури эзэлээ. Мүн Калининград хотодо дүрэ буляалдалгын барилдаагаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Улаан-Үдэ хотын хоёрдохи дунда һургуулиин һурагша Олег Свечнев өөрынгөө шэгнүүртэн соохоо түрүү һуури эзэлбэ. Тиихэдэ Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат һургуулиин, хоёрдохи ГПТУ-гай һурагшанар Зоригто Таханаев, Андрей Матюнов гэгшэд үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байха юм.

Куйбышев хотодо сагаалса буудалгаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадалсаһан Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда нютагаа бусажа ерэбэ. Эдэнэр «Урожай» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадалсаһан байна.

Хорин табан метрэй зайһаа пистоледээр сагаалса мэргэлһэн технологическа институдай студент Виктор Малисов гурбадахи һуури эзэлээ.

Манай корр.

НЮТАГАЙМНАЙ БАСАГАНАЙ АМЖАЛТА

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортын клубай инструктор Ирина Зайцева байгша ондо эрхим амжалта туйлажа ябана. Тэрэ түрүүшээр гансал 800 метрэй зайда урилдадаг байһан юм. Байгша оной зунай эхинһээ Ирина 400 метрэй зайда урилдадаг болоходоо, дүрбэн удаа СССР-эй спортын мастерай нормативһоо үлүү саг харуулжа шадаа.

Байгша оной май һарада Сочи хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ нютагаймнай басаган 400 метрэй зайда урилдахадаа, 53,94 секунда харуулжа, республикын рекорд тогтоохоһоо гадна, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэһэн байгаа. Мүн Омск хотодо Ураал, Сибирь болон Алас Дурна зүгэй хүнгэн атледүүдтэй мүрысэхэдөө, өөрынгөө амжалта хоёр удаа дээшэлүүлжэ шадаһаниинь һайшаалтай. Эндэ тэрэ 400 метрэйнгээ зайе 52,5 секунда соо гаталжа, үшөө нэгэ шэнэ рекорд харуулба.

Мэнэ һаяхана Москвагай «Динамо» стадион дээрэ СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Ирина басаган өөрынгөө дуратай болоһон 400 метрэй зайе 52,9 секунда соо гаталба. Ирина Зайцевагай туйлаһан амжалтадань ЛВРЗ-гэй спортын клубай тренер Валерий Аверковэй хубитань ехэ.

Б. МИРОМАНОВ.

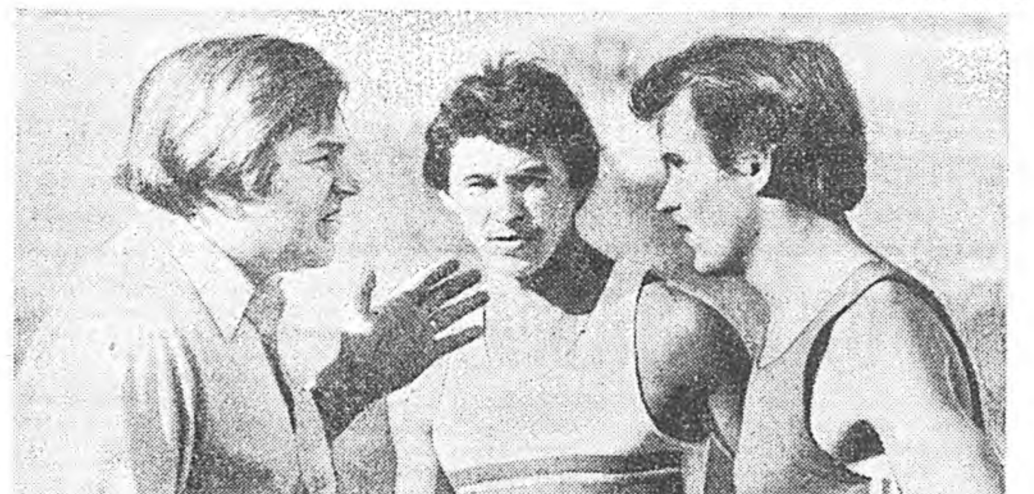

РСФСР-эй габьяата тренер Виктор Дмитриевич Домниной һурган хүмүүжүүлдэг «Трудовые резервы» бүлгэмэй спортсменүүд эрхим амжалта туйлажа ябадагаараа гансашье республика дотороо бэшэ, мүн эхэ ороноо холо ойгуур суурхуулжа эхилһэниинь һайшаалтай.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Д. Домниной хүмүүжүүлдэг спортын мастернууд С. Антонов, Вл. Ковалев ээлжээтэ урилдаанай урда тээ.

В. ПЛУТТЫН фото.

ЭРХИМҮҮДЭЙ ДУНДАҺАА...

Брянск хотодо Бүхэроссин студентнүүдэй дунда зунай спортын наадануудта зорюулагдаһан хахад финалай мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ Россин Федерациин «Буревестник» бүлгэмэй 15 командын спортсменүүд хабаадаа.

— Хахад финалай мүрысөөнэй урда тээ Россин Федерациин студентнүүдэй командануд хоёр зонодо хубааржа, дүрэ буляалдалгын барилдаа үнгэргэһэн байгаабди. Жэшээнь, Улаан-Үдэ хотодо болоһон мүрысөөндэ 24 команда хабаадажа, эдэнэрэй зургааниинь лэ энэ нааданда хабаадаха эрхэдэ хүртөө һэн, — гэжэ РСФСР-эй габьяата тренер Г. Б. Баймеев хөөрэнэ.

Манай зоноһоо энэ мүрысөөндэ Кабардино-Балкариин, Черкесскын, Кемеровэй, Красноярскын, Яхадай, Буряадай дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй суглуулагдамал командануд хабаадаһан байна. Улаан-Үдэ хотын нэрэ солые Зүүн Сибириин технологическа институдай команда хамгаалхадаа, командаараа хоёрдохи һуури эзэлжэ ерэбэ. Түрүү һуурине Яхадай университедэй команда эзэлжэ гараа.

Технологическа институдай студентнүүдэй дундаһаа электротехническэ, механическа факультедүүдэй гурбадахи курсын студентнэр Александр Степанов, Валерий Балдуев хоёр бэлэдхэл һайнтай байжа, түрүү һууринуудые эзэлһэниинь һайшаалтай.

48 килограммай шэгнүүртэ барилдаһан Александр түгэсхэлэй тулалдаан дээрэ Казань хотоһоо мүрысөөндэ ошоһон СССР-эй спортын мастер Фарид Усмановые 12:4 гэһэн тоотойгоор диилэжэ шадаа. Харин 52 килограммай шэгнүүртэ барилдаһан манай нүгөөдэ бүхэ — Валерий Балдуев СССР-эй залуушуулай суглуулагдамал командын гэшүүн, спортын мастер Владимир Яковлевые (Яхадай АССР) торгоонгүй шүүжэ гараа.

Институдай командын найман гэшүүдэй нүгөөдүүлынь — Сергей Замбалов, Баир Цырендашиев, Намсарай Дагаев, Дмитрий Иннокентьев, Владимир Табинаев, Петр Балдуев гэгшэд гурбадахи, дүрбэдэхи, табадахи һууринуудые эзэлхэ баатай болоо.

Мүрысөөндэ эрхимлэһэн команда, спортсменүүд Минск хотодо үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха болобо. Энэ мүрысөөн байгша оной августын 2-һоо 5 болотор үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Сагаан уларил

Үнгэрһэн һарын һүүлшын үдэрнүүдтэ республика доторнай бороотой байжа, энээнһээ урид гандажа эхилһэн хүдөө ажахын ургамалнууд ихала һайжараа. Метеостанциин мэдээгээр мүнөөдэр республика доторнай үдэрынь 22—27, Прибайкали болон хойто районуудаар 18—20 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ. Зарим нютагуудта бороо орохо, аадарлаха байна.

Улаан-Үдэдэ шииг нойтон орохогүй, баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 22—27 градус дулаан болохо.

Августын 2—3-да республика доторнай бүрхэжэ, сэлмэжэ байха, зарим газарнуудта бороо орохо, аадарлаха байна. Баруун зүгһөө секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Байгал далайһаа Амар мүрэн хүрэтэр түмэр харгы барихабди! «Тон шухала, түрүүшын ээлжээнэй зорилго» — В. Клюев Л. Левченко хоёрой статья. «Фермэ бүхэндэ — элбэг тэжээл» — материалнуудай суглуулбари

Хоёрдохи… даһанда: …
Амар мүрэ…
харгы ба…
барилгада …
тусхай хууд…
Дүрбэдэх…
«Шэнэ һони…
алнуудай …
ТАСС-ай …
нүүдэй хил…
гээһэн мате…
да Бурятии…
сэлэй таһа…

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55— «Холо, ойрын дуунууд». 10.40 — «Аяншалагшадай клуб». 11.40— «ТАСС уполномочен заявить...» (2-дохи сери). 12.50 —һүүлэй һонин (12.55 хүрэтэр). 15.15— һүүлэй һонин. 15.35— «Хүдөөгэй һонин» — баримтата фильм. 16.05 — М. Равелиин хүгжэм. 16.25— Г. Абашидзын уран зохёол. Поэдэй 70 наһанай ойдо. 17.00 —«Хубиин хабаатай». Артиллериин генерал-майор, Улаан Тугай гурбан орденой кавалер А. Ф. Сергеевэй дайшалхы зам тухай. 1.745— «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.15— Бултанай стадион.

Улаан-Үдэ. 18.45— «Байгал». 18.55— «Лотос» ансамблиин концерт. 19.30— «Директорэй ажабайдалһаа» — киноочерк.

Москва. 19.45— **«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ».**

Улаан-Үдэ. 20.00— «Арадай хиналтын экран». 20.30 — «Байкал».

Москва. 20.50—«ТАСС уполномочен заявить...»— (3-дахи сери). 22.00—«Время». 22.35 —«Долоон хоногой спорт». 23.05— «Дуулая, нүхэд!». 0.35. — **«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ».** (00.55 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Баримтата фильмүүд. 9.40— «Шам тухай»—уран һайханай телефильм. 10…
выставкэ. …
ба һургуули…
ранкин, хүн…
мультфильм…
звание». «П…
—Байгаали …
почто. 13…
—фильм. …
сэгнэлтэ». 1…
лэн. 2-дохи…
та. 14.50— …
рээнһээ аха…
ска ССР-эй …
радиогой …
рой концерт…
һонин. 16.0…
лал.

Улаан-Үдэ…
та, агитатор…
информатор…
«Бидэ БАМ…

Москва. …
тохонууд». …
һа»— бари…
19.30— «Чу…
—баримтата…

Улаан-Үдэ…
зүргэнүүдэ…

Москва. …
арадай арт…
вэй концерт…

Улаан-Үдэ…
холнууд.

Москва. …
ты, багашуу…
мультфильм…
хоорондын …
ат П. Когана…
кэ). 22.0…
«Пятеро с …
ханай филь…
лоор ССС…
ЦСКА— «Д…
(01.45 хүрэт…

Р. Б…

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23 редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62 отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина… Н-02500. Заказ № 176. Индекс 0…